

Hanyatló jogállamiság az EU intézményeiben 2026

JELENTÉS A JOGÁLLAMISÁG HELYZETÉRŐL
AZ EURÓPAI PARLAMENTBEN,
AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGBAN ÉS
AZ EURÓPAI BÍRÓSÁGON

Készült a Nézőpont Intézet Alapítvány támogatásával

Következtetések

A tagállamok közös érdeke, hogy az Európai Unió erős, hatékony és sikeres legyen. Ehhez elengedhetetlen, hogy annak intézményei maguk is a jogállamiság elvei szerint működjenek: az Európai Unióról, illetve az Európai Unió működéséről szóló Szerződéseknek (EUSZ, illetve EUMSZ) megfelelően, átlátható és számonkérhető eljárásokat alkalmazva, tiszteletben tartva az intézményi hatásköröket, valamint biztosítva az igazságos és méltányos bírósági eljárások lehetőségét.

A jogállamisági elvek súlyos megsértésének kockázata egyaránt fennáll azonban az Európai Parlamentben (EP), az Európai Bizottságban (EB) és az Európai Unió Bíróságán (EUB). Ezek a kockázatok összefüggenek az uniós intézmények működésében beazonosítható szerződésellenes gyakorlatokkal, az önkényes és lopakodó hatáskörtúllépésekkel, valamint az intézményekben elharapódzó korrupcióval, amelyeket több esetben is az intézmények átláthatatlan működése, elégtelen belső szabályai, valamint a számonkérhetőség hiánya tesz lehetővé. A 2026-os jelentés legfontosabb megállapítását, az Európai Unió intézményeinek hanyatló jogállamiságát, az alábbi négy sarokpont szemlélteti:

● Az Európai Unió intézményei részéről egyre gyakoribbak a hatalommal való visszaélések

A 2024-ben kezdődött parlamenti ciklusban visszacsúszás tapasztalható a mentelmi jogi döntések jogállami elvárásoknak való megfelelésében. Az EP számos ügyben döntött korrupcióval és erőszakos cselekedetekkel vádolt képviselők mentelmi jogának a fenntartása mellett. Felmerül a gyanú, hogy az EP integritásának védelme helyett politikai háttéralkuk döntik el a mentelmi jogi kérelmek sorsát.

Az elmúlt egy évben számos területen sérült a tagállamok egyhangú döntéshozatali joga. Az orosz vagyon befagyasztását megerősítő hat havonta ismétlődő szavazások eltörlése, illetve orosz gáz kereskedelempolitikai intézkedésként megszavazott szankciója a szerződések által előírt közös európai döntéshozatal rendjének alapjait erodálja.

A nemzetközi megállapodások ideiglenes, határidőhöz sem kötött alkalmazása, ahogy az a Mercosur egyezmény kapcsán történik, veszélyezteti a jogbiztonságot. Az ideiglenes alkalmazásról ráadásul az EP egyetértése nélkül döntött az EB.

● A Szuverén Nemzetek Európája elleni eljárás egy európai politikai párt diszkriminálására tett kísérlet

Körvonalazódik egy eljárás a Szuverén Nemzetek Európája ellen, mivel a párt állítólagosan nem tartja tiszteletben az unió értékeit; a procedura járhat a párt nyilvántartásból való törlésével. Az eljárás során ki kell kérni és figyelembe kell

venni a hat fős „független kiemelkedő személyekből álló bizottság” véleményét, annak ellenére, hogy a bizottság egyes tagjainak a pártatlansága megkérdőjelezhető. A bizottság egyik tagja az Európai Szocialisták Pártjához köthető alapítvány (FEPS) tudományos tanácsának egyik tagja, egy másik tagja a berlini Die Linke felkérésére írt tanulmányt, a bizottság harmadik tagja 2019-ben a Zöldek/Európai Szabad Szövetségének egyik tagpártja színeiben indult az EP-választáson. Az Európa-szerte több mint 10 millió európai választópolgár támogatását élvező párt létének fenyegetése a véleményszabadság és pártverseny adminisztratív eszközökkel történő korlátozására tett kísérlet.

● **Sérül az átláthatóság és az összeférhetetlenség elve az NGO-k uniós támogatása során**

Az EP-ben lobbizó érdekcsoportok akkreditált személyei külső szakértőkként részt vehetnek az uniós finanszírozási programok elbírálásában, nyomon követésében és kezelésében, amely összeférhetetlen helyzetet teremt.

Az NGO-k forrásainak kivizsgálását, illetve csökkentését számos olyan civil szervezet ellenzi nyilvánosan, amik maguk is haszonélvezői Európa jelenlegi NGO finanszírozási rendszerének. Az NGO-k finanszírozása kivizsgálását ellenzi többek között a Transparency International (TI) is, amely hivatalosan a „korrupció elleni harcért” részesült több mint 44 millió euró támogatásban az Európai Bizottságtól közel tíz év alatt. Az NGO-k forrásainak átláthatóbbá tétele ellen vívott harcba a Transparency International munkáját segíti korábbi munkatársa és akkreditált lobbistája, Daniel Freund EP-képviselő, aki parlamenti munkássága során rendszeresen kiáll korábbi munkaadójának anyagi érdekeiért, vagyis, hogy Európa ne csökkentse, hanem növelje az NGO-k finanszírozását. A közpénz átláthatatlan kiosztása, illetve ennek a fenntartására irányuló elfogult nyomásgyakorlás összeegyeztethetetlen jogállami alapelvekkel.

● **Az Európai Bíróság túlhatalma, valamint több bírójának és főtanácsnokának kérdéses pártatlansága**

Maria Berger 1984-1987 között Ausztria Szociáldemokrata Pártja (SPÖ) ifjúsági szárnyának elnöke, 1996-2009 között EP-képviselő volt, mely során szolgált az SPÖ EP delegációjának a vezetőjeként is. 2009-ben az osztrák Werner Faymann-kormány (SPÖ) Bergert tette meg Ausztria luxemburgi bírójává, ahol 2019-ig szolgált. Hosszú pártpolitikai múltja ellenére ma Maria Berger tagja a 255. cikkben említett bizottságnak, amely vizsgálhatja a tagállamok által az Európai Unió Bíróságára jelölt bíró és főtanácsnok jelöltek alkalmasságát.

2013-ban egy horvát népszavazás során Tamara Čapeta kiállt amellett, hogy a házasságot nem lehet egy férfi és egy nő kapcsolataként definiálni. 2018-ban szintén egy nyíltlevélben csalódottságát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az EU nem szankcionálta Magyarországot állítólagos jogállamot sértő lépése miatt és

pozitív fejleménynek nevezte a 7-es cikkely szerinti eljárást. Ezen nyilvános politikai állásfoglalásai megkérdőjelezzik, hogy később főtanácsnokként LMBTQ és magyarországi jogállamiságot érintő ügyeiben elfogulatlanul vagy előzetes személyes véleménye alapján fogalmazta meg indítványait. Ezen példák erős kétségeket ébresztenek az Európai Unió bírójának és főtanácsnokainak a függetlenségét és pártatlanságát illetően.

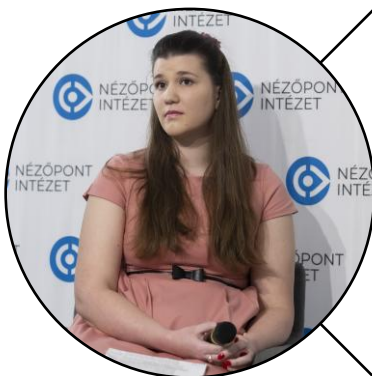
Módszertan

Az EUSZ sokat idézett 2. cikke kiemeli, hogy „Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul”.¹ Az Európai Unió egyenértékű értékei közül a jogállamiság kérdéskörét az elmúlt időszakban kiemelt figyelem kísérte, különösen a tagállamok vonatkozásában. Kevesebb szó esett mindeztáig arról, hogy az Unió intézményrendszerének és működésének is jogállamisági keretek között kell megvalósulnia, holott az Európai Unió történeti fejlődése során a jogállami kritériumok szerződéseken történő megjelenítése éppen azt célozta, hogy az uniós intézményrendszer működése során is érvényesíthetők legyenek alapvető jogi garanciák.² Hasonlóan ahhoz, ahogy a Bizottság a Szerződések őreként a tagállamok jogállamiságának (eredetileg szerződésszerű jogalkotásának) megfigyelőjeként lép fel³, a tagállamoknak és a civil társadalomnak is felelőssége felhívni a figyelmet az Unió jogállamiságának állapotára, hozzájárulva ahhoz, hogy az EU egy, a jogállamiság elvein alapuló közösség maradjon.⁴

Az utóbbi években az európai politikai diskurzust a jogállamiság tagállami helyzetéről folyó vita határozta meg az egyes tagállamokban, mely annak köszönhetően vált bármikor feléleszthető napirendi témává, hogy a „jogállamiság” fogalma nem rendelkezik egy egységes definícióval. A Velencei Bizottság sokat idézett 2011-es tanulmánya is elismerte, hogy a jogállamiság meghatározhatatlan.⁵ Pontos definíció helyett a jogállamiság alappilléreinek a beazonosítására vállalkozik, ezek pedig a törvényesség, a jogbiztonság, a hatalommal/hatáskörrel való visszaélések megelőzése, törvény előtti egyenlőség és a diszkriminációmentesség, illetve az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés. A Velencei Bizottság 2026 májusában az eddigi pillérekhez hozzáadta az alkotmányos felülvizsgálat és a fékek és ellensúlyok elveit is.⁶ Bár az utóbbi években egyes politikai szereplők nagy erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy saját értékrendjükre formálják a jogállamiság fogalmát, fontos, hogy legalább a jogállamiság vizsgálata valóban tényeken alapuló megállapításokkal tárja fel a valóságot. A jelentés több konkrét személyt is megnevez, a névegyezések okozta esetleges félreértések elkerülése végett őket a jelentés készítője közvetlenül is megkereste a személyükre vonatkozó információk megerősítése céljából.

A Nézőpont Intézet Alapítvány támogatásával megvalósult projekt immáron a harmadik éve ezen követelmények szem előtt tartásával vállalkozott az Európai Unió intézményeinek elemzésére a jogállamisági elvek érvényesülése szempontjából. A kutatás célja, hogy felhívja a figyelmet a jogállamiság elveinek súlyos és tartós megsértésének veszélyére az Európai Unió egyes intézményeiben.

Az idei jelentés 2025 májusa és 2026 szeptembere között eltelt időszakot vizsgálja az EB, az EP, valamint az EUB intézményi működése során.

A szerzőről

Zemplényi Lili Naómi idén harmadszor készíti el az unió intézményeit elemző jogállamisági jelentést. Az európai uniós szakértő tanulmányait a University College London egyetemen végezte el. A Nézőpont Intézetnél elemző, korábban a Hungarian Conservative online közéleti magazin vendégírója.

1. Az Európai Unió intézményei részéről egyre gyakoribbak a hatalommal való visszaélések

1.1. Az egyhangúság szabályainak megkerülése sérti a tagállamok jogait

A tagállamok egyenlőségét az EUSZ 4. cikk (2) bekezdése rögzíti, miszerint „az Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét”. E kitételből következik, hogy (számos szerződésben rögzített kérdésekben) minden tagállam hangja azonosan számít. Függetlenül a tagállam méretétől, gazdasági vagy katonai erejétől tagfelvétel vagy például közös kül- és biztonságpolitikai kérdések megvitatása során az összes tagállam ugyan olyan joggal állíthatja meg az európai döntéshozatalt.

A korábbi Jogállamisági jelentések⁷ már felhívták a figyelmet több, a tagállamok egyhangúságát aláásó intézkedésre. Ezek közé tartozik például a kényszerítő intézkedések elleni eszköz (Anti-Coercion Instrument), amely főszabály szerint egyhangúan a közös kül- és biztonságpolitika égisze alatt megtárgyalt politikai ügyek kereskedelmi kérdéssé való átértelmezésére biztosít lehetőséget (ahol minősített többség is elégséges a javaslatok elfogadásához). A már megtárgyalt esetek közé tartozik ahogy az unió Magyarország korábbi konstruktív tartózkodására hivatkozva egy későbbi, 2024-es szavazáson figyelmen kívül hagyta a tagállam véleményét. Szintén a tagállami vétó megkerülését szolgálta amikor a migrációs válság során nem az állam- és kormányfők szintjén, hanem miniszteri szinten döntöttek az unió új bevándorlási szabályairól.

1.1.1 Az orosz vagyon befagyasztásának állandósítása

Szintén az egyhangúság intézményének a gyengítését jelentette az a 2025 decemberében meghozott döntés, amely tartósan befagyasztotta az Európai Unió által lefoglalt közel 210 milliárd euró értékű orosz vagyont.⁸ Mielőtt a Tanács döntése meghatározatlan időre befagyasztotta az orosz jegybank eszközeit (szankciós lépésről lévén szó), a 27 tagállam kormányainak hat havonta ismétlődő egyhangú jóváhagyására volt szükség a befagyasztás meghosszabbításához. A tartós befagyasztásról szóló döntést az EUMSZ 122. cikkére hivatkozva fogadták el minősített többséggel. E szerint „a tagállamok közötti szolidaritás szellemében”, amennyiben egy tagállam rendkívüli eseményekkel küszködik, vagy súlyos nehézségek komoly veszélyével néz szembe, akkor a Tanács minősített többséggel is hozhat döntéseket megsegítésére.⁹ Vagyis arra hivatkozva, hogy az orosz vagyon befagyasztásának esetleges feloldása különös veszély elé állítaná Belgiumot (ahol a befagyasztott orosz vagyon legnagyobb része található) az Európai Bizottság javaslatára a Tanács minősített többséggel döntött a vagyon befagyasztásának állandósításáról.¹⁰ Fontos kiemelni, hogy 2022 eleje (amikor a vagyon befagyasztásra került) és 2025 decembere között a tagállamok hat havonta mindig közösen, egyhangúsággal meg tudtak egyezni az orosz vagyon befagyasztásának fenntartásáról. 2025-ben, több mint három évvel a

vagyon eredeti befagyasztása után, a Bizottság mégis úgy döntött, hogy egy alapvetően „vézhelyzetekre” vonatkozó cikkelyt felhasznál arra, hogy a közös megegyezés lehetőségét kivegye a tagállamok kezéből. Egyértelmű, hogy miután 2022-ben, 2023-ban és 2024-ben is meg tudtak egyezni a tagállamok, 2025 évvégén Belgiumot semmilyen különleges vézhelyzet nem fenyegette. Az, hogy az Európai Bizottság javaslatára mégis áttértek a minősített többséggel történő szavazásra mutatja, hogy az egyhangúság intézményét az Európai Unió intézményeiben jogállamiságellenesen gyengítették.

1.1.2 Az orosz gáz kitiltása az unióból

Szintén az unió szankcióira vonatkozó egyhangúság szabályainak a kijátszásával fogadta el az EU az orosz gáz totális tilalmát. Az orosz-ukrán háború kezdete óta az Európai Unió több intézkedést is elfogadott, amelyek az orosz energia vásárlását kívánták korlátozni (lásd például az olajárplafon szintjéről szóló megállapodást¹¹). Mindezen intézkedéseket az unió egyértelműen azzal a céllal fogadta el, hogy Oroszországot Ukrajna lerohanásáért megbüntesse és szankcionálja. Amikor azonban a szükséges egyhangúság nem állt rendelkezésre a Tanácsban a szankciós politikához, hiszen Magyarország és részben Szlovákia is elleneztek a döntést¹², a Bizottság a kereskedelempolitika fátyla alatt fogadtatta el minősített többséggel a javaslatát az orosz gáz kitiltásáról.

Bár a szavazás egy „kereskedelempolitikai” javaslatról szólt, tartalmában a rendelkezés szankciós politikának tekinthető, hiszen az elsődleges hatás, amelyet ki kíván váltani az Oroszország megbüntetése és gazdaságának gyengítése. Két tényező demonstrálja, hogy nem egy kereskedelempolitikai, hanem egy szankciós lépésről van szó. Egyrészt a lépés szankciós jellegét mutatja, hogy a Bizottság javaslata csak Oroszország ellen irányul. Másrészt az is alátámasztja, hogy nem kereskedelempolitikai, hanem szankciós döntésről van szó, hogy az orosz gáz teljeskörű kitiltását rendeli el, márpedig az EUMSZ 215 (1) cikke szerint szankció az, ami „egy vagy több harmadik országgal fennálló gazdasági és pénzügyi kapcsolatok részbeni vagy teljes megszakítását vagy korlátozását írja elő”. A jogalap hibás megválasztására és további okokra¹³ hivatkozva Magyarország megsemmisítési keresetet indított az Európai Unió Bíróságán az orosz gáz kitiltása ellen (C-46/26).¹⁴

1.1.3 Ukrajna gyorsított EU-csatlakozási folyamata

A tagállamok vétőjogának sérülésére Ukrajna csatlakozási folyamata során is számos példa akadt. 2025 decemberében arról tudósítottak, hogy a Bizottság Ukrajna csatlakozási tárgyalását „technikai” szinten¹⁵ viszi tovább, hiszen Magyarország vétőjával megakadályozta a csatlakozási klaszterek és fejezetek megnyitását. Vagyis a tagállami vétő megkerülése érdekében a Bizottság hivatalosan nem nyitotta meg a csatlakozási tárgyalás során következő részeit Ukrajna előtt, de facto azonban Ukrajna mégis belekezdett a Bizottság irányítása

alatt a szükséges reformsorozatba, amit a (hivatalosan ki nem nyitott) klaszterek és a fejezetek előírnak. Azok után, hogy Ukrajna decemberben három klaszterrel kapcsolatban kapott soron kívüli támogatást, márciusban további három klaszterrel tette ugyan ezt az Európai Bizottság – mindezt pedig anélkül, hogy a döntés meghozatalának pillanatában a tagállamok hivatalos felhatalmazást adtak volna arra, hogy ezt megtegye az unió.¹⁶

1.2. Az Európai Parlament szisztematikusan megvédi az erőszakkal és korrupcióval vádolt képviselők mentelmi jogát

A 2025-ös Jogállamisági jelentés már egyszer felhívta a figyelmet az EP mentelmi jogi eljárásának jogállami deficitjére. Az akkori megállapítások szerint „politikai megfontolások is befolyásolják a mentelmi eljárások hosszát” ez pedig „aláássa az eljárási szabályzat azon kitételét, hogy a mentelmi jog nem személyes kiváltság, hanem a [képviselői] függetlenség biztosítója.”¹⁷ Az elmúlt időszakban azonban még ennél is súlyosabb jogállami visszasságokra derült fény: nemcsak a mentelmi eljárások hosszát, hanem végkimenetelét is politikai megfontolások befolyásolják.

Az Európai Parlament eljárási szabályzatának 5. cikk 2. bekezdése szerint¹⁸ „a kiváltságokra és mentességekre vonatkozó hatáskörének gyakorlása során a Parlament fellép annak érdekében, hogy demokratikus jogalkotó gyűlésként megőrizze integritását és biztosítsa képviselői függetlenségét feladataik ellátása során. A parlamenti mentelmi jog nem a képviselők személyes kiváltsága, hanem a teljes Parlament és az egyes képviselők függetlenségének biztosítója.” Jogállami szempontból felmerülhet kérdésként, hogy hogyan fér össze az Európai Parlament „integritásával” erőszakos bűncselekményekkel, illetve korrupcióval vádolt képviselők parlamenti mandátuma, illetve az, hogy ilyen bűncselekményekkel vádolt politikusok mentelmi jogának felmentését az EP szisztematikusan megtagadja. Az EP magatartása a 2024-ben kezdődő ciklus során számos esetben arra engedett következtetni, hogy a mentelmi ügyek végkimenetelét politikai megfontolások és nem az EP „integritásának” védelme határozta meg.

1.2.1 Az EP egyes képviselői esetében visszaél a mentelmi joggal

Az elmúlt egy évben az Európai Parlament több, nagy politikai visszhangot kiváltó esetben is megtagadta képviselők mentelmi jogának felfüggesztését. Igaz ez Ilaria Salis (Baloldal), Angelika Niebler (EPP), Ilhan Kyuchyuk¹⁹ (Renew), Magyar Péter²⁰ (EPP), Salvatore De Meo²¹ (EPP), Nikola Minchev²² (Renew) és Elisabetta Gualmini²³ (S&D majd Renew) mentelmi ügyeire is. Ilaria Salis és Magyar Péter esetében különösen azért váltott ki felháborodást az EP mentelmi döntése, mert erőszakos cselekedettel vádolták a két akkori képviselőt. Ilaria Salist egy szélsőséges szervezet tagjaként elkövetett utcai támadássorozatban való részvétellel, Magyar Pétert pedig azzal vádolták, hogy elvette egy őt

videózó férfi telefonját és a Dunába dobta. A parlamenti asszisztenseinek helytelen alkalmazásával vádolt Angelika Niebler és Ilhan Kyuchyuk, a Huawei és Katargate-botrányokkal összefüggésben megvádolt Salvatore De Meo²⁴, Nikola Minchev²⁵ és Elisabetta Gualmini²⁶ esetei további alapot szolgáltatnak arra, hogy feltételezzük, hogy a mentelmi döntéseket nem az EP integritásának a védelme, hanem politikai háttéralkuk határozzák meg.

1.2.2 *A fumus persecutionis szelektív alkalmazása az EP-ben*

Mind a hét felsorolt EP-képviselő esetében az EP fumus persecutionis-ra, vagyis lényegében a kérelem mögött meghúzódó politikai indíttatásra hivatkozva nem mentette fel a szóban forgó képviselők privilégiumait. A fumus persecutionis alkalmazásával kapcsolatban a Törvényszék kiemelte, hogy az EP széleskörű diszkrecionális jogkört élvez.²⁷ Hangsúlyozta, hogy a névtelen bejelentésen alapuló, politikai ellenfelek által kezdeményezett (pl. rágalmazási) eljárások, illetve választási kampányok ideje alatt indított kérelmek mind alátámaszthatják a fumus persecutionis-t. Szintén jogosan feltételezhető az eljárás politikai indíttatása, amennyiben hosszú idő telt el a kérelem benyújtása és a feltételezett bűncselekmény megtörténte között, illetve, ha az eljárás egyetlen célja az, hogy megkárosítsa a szóban forgó személy politikai tevékenységét és hírnevét. Indokoltan mutathat rá az EP a fumus persecutionis jelenlétére, ha büntetőeljárást kezdeményeznek egy olyan ügyben, ami egy átlagos állampolgár esetében csak közigazgatási eljárás lenne. Bár ezen jelek mind alátámaszthatják egy mentelmi jogi kérelem a fumus persecutionis-ra való utalással történő elutasítását²⁸, fontos, hogy tényekkel alátámaszthatónak és egyértelműen megalapozottnak kell lennie a kifogásnak.²⁹

Egyrésztől igaz, hogy a fumus persecutionis egy fontos jogi intézmény, ami valódi védelmet tud nyújtani a politikai indíttatású büntetőeljárásokkal szemben az EP-képviselőknek.³⁰ Mindazonáltal elengedhetetlen felhívni a figyelmet, hogy az EP ezen ciklusában jogosan merülhet fel kritika a fumus persecutionis alkalmazásával, illetve kihasználásával kapcsolatban. A fumus persecutionis politikai indíttatású vagy szelektív alkalmazása sértheti a törvény előtti egyenlőség elvét. Ezért is fontos hangsúlyozni, hogy a mentelmi ügyekben, mivel az Európai Parlament nem bíróság tartózkodnia kell a mentelmi jog felfüggesztésére irányuló kérelemben megfogalmazott vád érdemi vizsgálatától.³¹ A mentelmi jog felfüggesztése, illetve az erre irányuló kérelem nem jelenti azt, hogy a képviselő vétkes a bűncselekményben, sem pedig azt, hogy egyáltalán az eljárás indokolt. Az Európai Parlament nem a képviselő ártatlanságáról, hanem mentelmi jogáról dönt. A döntés nem alapulhat politikai háttéralkukon, az eljárások konzisztens alkalmazása mellett az Európai Parlamentnek arra is törekednie kell, hogy a törvények előtti egyenlőség és a jogos elvárások alapvetései se sérüljenek. Az, hogy az EP az elmúlt időszakban szisztematikusan megtagadta erőszakos bűncselekményekkel, illetve korrupcióval vádolt képviselők

parlamentari mandátumának felfüggesztését, ahogy a következő alfejezetek bemutatják, árnyékot vet arra, hogy a mentelmi jogi gyakorlata az EP-nek valóban annak integritását szolgálja-e még most is, vagy immáron politikai háttéralkuk is szerepet játszanak ezekben a döntésekben.

1.2.3 *Ilaria Salis mentelmi joga*

2023. február 9. és 11. között öt támadás történt Budapest utcáin, amelyben összesen kilenc ember sérült meg.³² A sérültek között volt három lengyel állampolgár is, akikből ketten nyolc napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedtek.³³ A támadásokért felelős szélsőséges csoport tagjai azt vallották, hogy a „szélsőjobb oldali szimpatizánsokkal szemben, erőszakkal kell felvenni az ideológiai harcot”.³⁴ A Becsület Napja alkalmából Budapestre érkezett radikális baloldali csoportosulás az utcán az öltözetük alapján választotta ki áldozatait. Sajtóértesülések szerint a támadások előre és alaposan megtervezettek voltak és azt a célt szolgálták, hogy szándékosan „súlyos, akár életveszélyes sérüléseket”³⁵ okozzanak, hogy megrettentsek a szélsőjobb oldali mozgalmak képviselőit. A támadásokban való részvétel vádjával több külföldi állampolgárt, köztük az olasz Ilaria Salist és a német származású Maja T.-t is bíróság elé állították.

A Combating Terrorism Center at West Point oldalán megjelent elemzés³⁶ szerint a budapesti támadásért felelős csoport összefüggésbe hozható azzal a német „Engel – Guntermann” csoporttal (más források Antifa Ost-ként vagy Hammerbande-ként is utalnak a szervezetre), amely Lipcse környékén számos, legalább hat támadásért volt felelős és amelynek egyik vezetőjét, Lina Engelt több mint öt év börtönre ítélték³⁷, majd büntetésének kitöltése előtt szabadlábra helyezték 2026 májusában.³⁸ Az Antifa Ost-ot Charlie Kirk meggyilkolása után az Egyesült Államok és Magyarország is terrorszervezetté nyilvánította.

A budapesti ügy hamar a nemzetközi sajtó figyelmének központjába került, a média azonban az áldozatok sérelmei helyett a vádlottak szavait erősítette fel. A vádlottak védekezésük során kifogásolták a magyar börtönállapotokat. Állításaik szerint budapesti celláikban csótányok és patkányok voltak, míg személyes kapcsolataik a családjukkal korlátozások alá esett. A sajtóban terjedő információknak cáfolatául a magyar Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága közzétett egy videót Ilaria Salis cellájáról, amely bemutatta, hogy rendezett és tiszta körülményeket biztosítottak az olasz fogvatartottnak.³⁹ Azt is egyértelművé tették, hogy nem volt elszigetelve az olasz gyanúsított, hiszen egy év leforgása alatt 323 telefonhívást kezdeményezett és 13 videóhívásra is engedélyt kapott.⁴⁰ Szintén nagy sajtónyilvánosságot kaptak az Ilaria Salisról készült képek, ahogy megbilincselve lép a tárgyaló terembe. A magyar közvéleményben megjelent vélemények szerint a bűncselekmény erőszakos jellege indokolta a bilincseket.⁴¹

Az állítólagosan embertelen börtönkörülmények mellett a vádlottak azon állításairól is beszámolt a nemzetközi sajtó, hogy politikai nézeteik miatt folyik az eljárás ellenük Magyarországon. Ezen narratíva nyíltan figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy az Antifa csoport által elkövetett bűntény fizikailag sérült áldozatokat hagyott maga után. Az áldozatok jogos elvárása, hogy az elkövetőket felkutassák, azonosítsák és egy pártatlan eljárás után ítéletet mondjanak feletük – mindez pedig teljesen független az elkövetők politikai nézeteitől. Nem az eljárás volt politikai indíttatású, hanem az erőszakos bűntett. Tehát bár az esemény nagy sajtónyilvánosságot kapott, a beszámolókból hiányzott az áldozatok nézőpontja. Mindez pedig azt eredményezte, hogy arra hivatkozva, hogy fennáll annak a veszélye, hogy embertelen bánásmódban részesülnének a vádlottak, egyes EU-s tagállamok bíróságai megtagadták más elkövetők kiadatását Magyarországra.⁴²

A nemzetközi sajtóvisszhangot az olasz vádlott, Ilaria Salis sikeresen a pártjára fordította. A közéleti érdeklődést meglovagolva a 2024-es EP-választások hajrájában az olasz Alleanza Verdi e Sinistra (AVS), baloldali és zöld párt, amely az EP-ben a Baloldal tagja, felvette Ilaria Salist a pártlistájára. Az AVS párt színeiben Ilaria Salis sikerrel szerzett európai parlamenti mandátumot. EP-képviselőként pedig mentelmi joghoz jutott, így 2024 júniusában a magyar hatóságok kiengedték a háziőrizetből, amelyet már korábban, 2024 májusában engedélyezett a bíróság számára.⁴³ Megválasztását követően a magyar hatóságok kezdeményezték az olasz EP-képviselő mentelmi jogának felfüggesztését, hogy az igazságszolgáltatás folytathassa munkáját.

Ilaria Salis ügyéről egy hosszan elhúzódó eljárás keretein belül döntöttek – 2025 októberében az Európai Parlament 306-305 arányban a mentelmi jogának fenntartása mellett szavazott. Bár az Európai Néppárt egyik tagja, Markus Ferber jelezte, hogy a szavazáson nem működött jól a szavazógépe és kérelmezte, hogy végezzék el újra a szavazást, az Európai Parlament elnökszönya, Roberta Metsola megtagadta az EPP-s képviselő kérelmét.⁴⁴ A Baloldal nyilatkozata, amelyet azok után tettek közzé, hogy Ilaria Salis mentelmi jogát megvédte az EP a döntést az „Orbán-rendszerrel” való politikai szembenállás sikereként értelmezte és egyáltalán nem tett említést a szóban forgó bűncselekmény áldozatairól.⁴⁵

A jelentés, amely alapján Ilaria Salis megtarthatta mentelmi jogát, roppant felületesen számolt be a fizikai sérülésekről, amelyeket a budapesti Antifa támadások áldozatai elszenvedtek.⁴⁶ Arra hivatkozva azonban, hogy az eljárás Ilaria Salis „elhallgattatását” tűzhette ki célul az EP megalapozottnak látta a fumus persecutionis-ra történő hivatkozást. Habár a jelentés is beismeri, hogy a Fővárosi Törvényszéknek nem volt tudomása arról, hogy a Becsület napja résztvevői közül bárki is elkövetett volna valami törvényelleneset, fumus persecutionis-t

arra is alapozta a jelentés, hogy eljárás csak az Antifa támadók ellen indult, de a Becsület napja résztvevői ellen nem.

Összeegyeztethetetlen a jogállamiság alapvetéseivel, illetve az Európai Parlament „integritásával” az a tény, hogy a szóban forgó képviselő a mentelmi jogát azzal a szándékkal szerezte meg, hogy kiszabaduljon a börtönből – hiszen ezáltal a mentelmi jogot az igazságszolgáltatás akadályoztatásának eszközévé tette.⁴⁷ Ilaria Salis mandátumszerzése, így mentelmi joga kezdete előtt követhette el azt az erőszakos bűncselekményt, amellyel a magyar hatóságok vádolják, a mentelmi joga (illetve annak felfüggesztésének elutasítása) mégis megvédte az eljárástól. A mentelmi jog kihasználásában pedig az Európai Parlament aktív szerepet vállalt – az EP annak ellenére tagadta meg mentelmi jogának felfüggesztését *fumus persecutionis*-ra, vagyis az ügy politikai indíttatására hivatkozva, hogy a bűncselekmény, amivel megvádolták Ilaria Salist, semmilyen módon nem állt összefüggésben mandátumával vagy parlamenti munkássága során leadott voksaival, hiszen az állítólagos büntett időpontjában még nem is volt mandátuma.

1.2.4 Angelika Niebler mentelmi jogának fenntartása

Angelika Niebler német néppárti képviselőt a parlamenti asszisztenseinek helytelen alkalmazásával vádolták meg, de mentelmi jogának felfüggesztését az EP megtagadta. Az európai parlamenti asszisztensek feladata arra korlátozódik, hogy „lehetővé tegyék a képviselőknek az európai parlamenti képviselői feladataik ellátásához történő közvetlen segítségnyújtást”⁴⁸, vagyis a parlamenti asszisztensek csak európai parlamenti munkával összefüggésben végezhetnek tevékenységet, tagállami politikai tevékenységet vagy a képviselő személyes ügyeinek az intézését nem folytathatják és ebben a képviselőt nem segíthetik. A vádak szerint a szabályok ellenére Niebler parlamenti asszisztensét sofőrként használta müncheni otthona és az EP (Brüsszel vagy Strasbourg) közötti utazásai során, illetve személyes és üzleti találkozójának lebonyolítása megkönnyítése érdekében is igénybe vette az EP által alkalmazott és fizetett asszisztensek segítségét.⁴⁹ A gyanú szerint az egyik (helyi) asszisztensét pedig azért alkalmazta, hogy egy volt EP-képviselő párttársa munkáját segítse.⁵⁰ Mivel ezen tevékenységek nem hozhatóak összefüggésbe európai parlamenti munkásságával, Angelika Niebler nem utasíthatta volna parlamenti asszisztenseit ezen feladatok elvégzésére. A releváns bizottság jelentése szerint az állítólagos bűncselekményeket 2017 és 2025 között követhette el a képviselő.⁵¹

Bár az ügy jelen szakaszában nem ismert milyen külső, illetve személyes ügyeinek a lebonyolításában segíthették (és hogy egyáltalán segítették-e) a parlamenti asszisztensei Angelika Nieblert, fontos hangsúlyozni, hogy a képviselőasszonynak számos olyan külső, vagy üzleti tevékenysége van, amelyekből jövedelme származik. Az összes EP-képviselő közül Niebler részesedik

az ötödik legtöbb jövedelemben a parlamenti fizetésén felül.⁵² Évente akár 177 000 euró többletfizetést is magáénak tudhat. A Gibson, Dunn & Crutcher LLP irodától „szabadúszó tanácsadói” munkájáért havi 5 250 euró, míg a TÜV SÜD Alapítványtól havi 4 583 euró jövedelemben részesedik.⁵³ Külső, jövedelem-szerző tevékenységei már 2016-ban is botrányba keverték Nieblert, hiszen ekkor olyan jogi irodákba dolgozott be tanácsadóként (parlamenti munkája mellett), akik nem voltak regisztrálva az EU Transparency Register-ébe.⁵⁴

A panaszban található pontatlanságokra és névtelenségére hivatkozva Niebler mentelmi jogi jelentése⁵⁵ úgy fogalmazott, hogy „az eljárás mögött meghúzódó szándék Angelika Niebler hírnevének csorbítása lehetett”, s ezért *fumus persecutionis*-ra hivatkozva az EP nem mentette fel a képviselőasszony mentelmi jogát. Niebler mentelmi jogának fenntartása különösen annak fényében veti fel a kettős mércének a lehetőségét, hogy egy nagyon hasonló ügyben a francia Marine Le Pent elítélték. A bíróság először Marine Le Pent négy év börtönbüntetésre, 108 000 dollár bírságra ítélte amellet, hogy öt évre eltiltotta a közügyektől, ezzel megfosztva a politikust attól a lehetőségtől, hogy induljon a 2027-es francia elnökválasztáson.⁵⁶ Az utóbbi büntetést később csökkentették, így a politikusnőnek lehetősége van arra, hogy megmértesse magát a jövő évi választáson. A jogállamiság egyik alapvetése a törvények előtti egyenlőség, tehát, hogy a szabályoknak mindenkre egyaránt kell vonatkoznia. A parlamenti titkárok feladatkörének meghatározására vonatkozó ügyek tartalmi hasonlósága, de végkimeneteleik radikális eltérése komolyan felveti a gyanút, hogy egyes képviselőkkel szemben kettős mércét alkalmaznak, illetve, hogy mentelmi jogi eljárások során az EP politikai megfontolásokból nem menti fel egyes képviselők előjogait.

1.2.5 A Huawei-ügy érintettjeinek mentelmi ügyei

2025 elején, a Huawei vesztegetési botrány kirobbanásakor, a rendőrség két tagállamban és húsz helyszínen tartott házkutatást. A vádak szerint az érintett képviselők a Huawei érdekei mentén befolyásolhatták az EP munkáját, illetve az uniós szakpolitikák alakulását. Cserébe a cég nagyértékű ajándékokat, például jegyeket sporteseményekre, adott egyes politikusoknak. Az ügyben több EP-képviselő mentelmi jogának felfüggesztését is kezdeményezték. 2026 nyarán az EP egyrészt felfüggesztette Fulvio Martusciello (EPP) mentelmi jogát, másrészt megvédte Salvatore De Meo⁵⁷ (EPP) és Nikola Minchevet⁵⁸ (Renew).

Salvatore De Meo esetében a jelentés⁵⁹ konkrétan említi, hogy részt vett egy vacsorán, amit a Huawei szervezhetett és fizethetett. A jelentés szerint ekkor a képviselő el is fogadhatott ajándékot a cégtől, ami valószínűleg be is fektethetett a választókerületébe. A vádak szerint cserébe Salvatore De Meo vállallhatta, hogy kiálljon a Huawei technológiai megoldásai mellett; Salvatore De Meo szerepel is egy a Huawei számára készült promóciós videóban⁶⁰, amelyben

méltatja a vállalat eredményeit. Nikola Minchev⁶¹ esetében a jelentés hasonlóan egy vacsorán való részvételt említ. Illetve, hogy a képviselő részt vett egy labdarúgó-mérkőzésen egy olyan páholyban, amit a feltételezések szerint a Huawei bérel egy közvetítőn keresztül 45 000 EUR-ért (szezonzónként), azzal a céllal, hogy „megkönnyítse a kapcsolattartást egyes európai parlamenti képviselőkkel”. Mégis arra hivatkozva, hogy „kirívóan kevés konkrét elem” támasztja alá a mentelmi jogi kérelmeket, az EP úgy látta, hogy fennállhat a fumus persecutionis, így nem mentették fel a mentelmi jogát egyik képviselőnek sem.

Szemben De Meo és Minchev jelentéseivel, Fulvio Martusciello mentelmi jogának felfüggesztése során az EP nem hivatkozott információhiányra. Sőt, bár a Huawei-botrányban végül egyedül az ő mentelmi jogát függesztették fel, a jelentés részben azzal alapozta meg a kérelem elfogadását, hogy: „mivel a vizsgálat számos személyt érintett, és nem csak Fulvio Martusciellót; mivel úgy tűnik, hogy a Fulvio Martusciello mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelem az állítólagos korrupt gyakorlatok szélesebb körű kivizsgálásából ered”.⁶² Tehát míg De Meo és Minchev esetében a személyük elleni, politikai indíttatású támadás gyanújának fennállása miatt utasította vissza az EP a kérelmet, Martusciello mentelmi jogát pont a „számos személyt érintő”, „szélesebb körű” vizsgálat miatt függesztették fel. A három mentelmi jogi jelentés inkoherenciája utalhat arra, hogy – az EP integritásának védelme helyett – akár politikai megfontolások is állhattak a három képviselő mentelmi ügyeiben született döntések mögött.

A Huawei-ügy mentelmi ügyeiben született döntések ürügyeként többen a belga hatóságok által az eljárás során elkövetett súlyos hibákat hozták fel. Az ügy feltárása során a hatóságok két EP-képviselő esetében is helytelenül adtak be mentelmi jogi kérelmet. Daniel Attard EP-képviselőt összekeverték⁶³ egy azonos nevű máltai üzletemberrel, míg Giusi Princi mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelmét a hatóság egy nap után visszavonta, hiszen gyorsan tisztázódott, hogy a vizsgálat alá eső időszakban Princi még nem volt EP-képviselő.⁶⁴ Az elkövetett hibák súlyossága azonban az EP-nek továbbra sem ad lehetőséget a megfogalmazódott vádak érdemi vizsgálatára, ugyan is ez a bíróság dolga. Maga az Európai Parlament tagoknak adott értesítése is kiemeli, hogy a tagállamok igazságszolgáltatási rendszereiben rejlő esetleges hiányosságok nem indokolhatják a mentelmi jog felfüggesztésének elutasítását.⁶⁵

A helyzetet súlyosbítja, hogy a Politico értesülései szerint a háttérben a politikai pártok egyértelmű alkut kötöttek arról, hogy közösen megakadályozzák egymás képviselőinek mentelmi jogának felfüggesztését.⁶⁶ Mindez pedig rámutat arra, hogy fennáll annak a kockázata, hogy az EP a fumus persecutionis adta lehetőséget politikai alkuk szolgálatába állította s így a mentelmi döntések nem az EP integritását, hanem politikai célokat szolgálnak.

1.2.6 A Katar-ügy érintettje, Elisabetta Gualmini mentelmi ügye

Ehhez hasonló vádak fogalmazódhatnak meg Elisabetta Gualmini⁶⁷ (S&D majd Renew) ügyében is, akinek mentelmi esete a 2022 decemberében kirobbant Katargate-hez vezet vissza. A Katargate-botrány során számos volt és jelenlegi EP-képviselőt vádoltak meg azzal, hogy anyagi juttatásokért cserébe latba vetették politikai befolyásukat egyes harmadik országokért. Sajtóértesülések⁶⁸ szerint Gualmini kapcsolatban lehetett azzal a csoporttal az S&D képviselőcsoporton belül, akik olyan állásfoglalásokat ösztönöztek, illetve úgy szavaztak, ami megfelelt a harmadik ország érdekeinek. A vádak szerint azok után, hogy képviselőcsoportjának alelnöki tisztségét megszerezte, „állítólag köszönetet mondott az állítólagos bűnszervezet feltételezett vezető tagjának” is a kinevezése során kapott támogatásáért és tanácsaiért.⁶⁹ Szintén a kérelemben feltárt adatok hiányosságaira és az összefüggésekben található bizonytalanságokra hivatkozva utasította el az EP Gualmini mentelmi jogának felfüggesztését is. Ellenérvként azonban elmondható, hogy az ügy összes tényét éppen annak az eljárásnak a végére lehetne összegyűjteni, amelynek lefolytatását gátolja a képviselő mentelmi joga.

1.3. Nemzetköz megállapodások ideiglenes alkalmazása ellenkezik a Szerződések szerint elvárható intézményi egyensúly elvével

A nemzetközi megállapodások ideiglenes alkalmazása alááshat több jogállami elvet is. Az ún. vegyes megállapodásokat, amelyek tagállami hatáskör alá tartozó kérdéseket is tartalmaznak, az összes tagállamnak alá kell írnia és ratifikálnia kell, amely így akár éveket is igénybe vehet. Erre hivatkozva az unió életében gyakorivá vált az aláírt, de még az összes tagállam általi ratifikációra váró egyezmények ideiglenes alkalmazása. Az EUMSZ 218 (5) bekezdéssel összhangban a Tanács dönt az ideiglenes alkalmazásról, s míg a megállapodás végleges megkötéséhez, illetve hatályba lépéséhez a vegyes egyezmények esetében szükséges az Európai Parlament egyetértése (EUMSZ 218 (6)), az ideiglenes alkalmazáshoz erre nincs szükség.⁷⁰ Tehát a megállapodások végleges megkötése és azok ideiglenes alkalmazása közötti lényeges különbség, hogy míg az előbbihez kell, az utóbbihoz sem az EP egyetértése, sem pedig a tagállami parlamentek útján történő ratifikáció (vegyes megállapodások esetén) nem szükséges.

Nemzetközi egyezmények ideiglenes alkalmazása tehát lehetővé teszi, hogy azok európai és/vagy nemzeti parlamenti végső jóváhagyását (és így hatályba lépésüket) megelőzően már érvényben legyenek és hatásaik érvényesüljenek. Az ideiglenes alkalmazás tipikusan nem a teljes megállapodásra, hanem annak egyes részeire terjed ki. Ésszerű keretek között természetesen érthető, hogy az unió törekszik a már aláírt szerződések mihamarabbi alkalmazására. Az egyezmények ideiglenes alkalmazása azonban olyannyira elterjedt, hogy immáron ezen eszköz rendszerszintű kihasználásának kockázatáról beszélhetünk. Egy

2020-as tanulmány összesítése szerint a lisszaboni szerződés óta az EU összesen 269 nemzetközi szerződést írt alá – ebből pedig 117 tartalmazott ideiglenes alkalmazásra vonatkozó kitételeket.⁷¹

1.3.1 Mercosur Egyezmény

Az Európai Unió 25 éven keresztül tárgyalt négy dél-amerikai országgal, Brazíliával, Argentínával, Uruguayjal és Paraguayjal, egy kereskedelmi megállapodásról, az ún. EU-Mercosur Egyezményről. Az EU-tagállamok és a Mercosur országok részvételével az Egyezmény a világ egyik legnagyobb szabadkereskedelmi övezetét hozná létre. Az Egyezményt azonban vitatják az agráriumra vetett hatása miatt, hiszen a Mercosur országok mezőgazdasági, egészségügyi és környezeti standardjai alacsonyabbak, mint az európai országoké. Egyrészt ez aggodalmakhoz vezetett azzal kapcsolatban, hogy az Egyezmény keretein belül milyen minőségű élelmiszertermékek érkehetnek Európába.⁷² Másrészt az európai gazdák attól tartanak, hogy a szigorúbb európai szabályozás miatt versenyhátrányba kerülhetnek a Mercosur országokból behozott termékekkel szemben. Hangot adva az ellenszenvüknek, a gazdák számos tüntetést szerveztek Európa-szerte, amelyek érintették Strasbourgot, Párizst és az írországi Athlone-t is.

Amellett, hogy társadalmi ellenállást váltott ki az egyezmény tartalma, a tagállamok álláspontjának megkerülésére is példát szolgáltat a Mercosur ideiglenes alkalmazása. A Mercosur egyezmény alapvetően két részből áll, az EU-Mercosur Partnership Agreement (EMPA)-ból, egy vegyes egyezményből, ami lefed tagállami és uniós hatásköröket is és az Interim Trade Agreement (ITA)-ból, ami kizárólagos uniós hatáskörbe tartozik. Mivel az ITA kizárólagosan uniós hatáskörbe tartozó gazdasági kérdéseket fed le, az ITA-t az unió köti meg az EP egyetértésével, anélkül, hogy a tagállamoknak egyesével ratifikálniuk kellene. Az EMPA-t, mivel tartalmaz tagállami hatáskörbe eső rendelkezéseket is, az összes tagállamnak egyesével ratifikálnia kell, illetve az EP-nek is egyetértését kell adnia hozzá. A folyamat végén az EMPA teljes mértékben át fogja venni az ITA helyét.⁷³ Önmagában véve az, hogy a Mercosur kétfelé lett bontva a tagállamok beleszólási lehetőségeinek a minimalizálását szolgálta⁷⁴, hiszen így a Mercosur gazdasági intézkedéseinek ideiglenes alkalmazásához (sőt, akár az ITA végleges megkötéséhez, amint megvan az EP egyetértése) nem szükséges a tagállamok parlamentjeinek a jóváhagyására várni.

A Mercosur Egyezménnyel szembeni társadalmi és tagállami ellenállást látván 2026 januárjában az Európai Parlament az Európai Unió Bíróságához folyamodott, hogy az mondjon véleményt az egyezmény uniós joggal való összeegyeztethetőségéről. Mindaddig, amíg az Európai Unió Bírósága nem nyilvánít véleményt a Mercosurról, az EP nem fog szavazni a megállapodásról, vagyis az egyezmény végleges lezárása nem történhet meg⁷⁵ (sem az ITA-nak, sem pedig

az EMPA-nak). Mire azonban az EP döntött arról, hogy kikéri az Európai Unió Bíróságának véleményét, a Tanács, minősített többséggel, már el is fogadta az ITA ideiglenes alkalmazását.⁷⁶ Öt tagállam, Franciaország, Lengyelország, Írország, Ausztria és Magyarország ellenezte az egyezményt, míg Belgium a tartózkodás mellett döntött.⁷⁷ A Szerződések szerint nemzetközi egyezmények véglegesítéséhez kell az Európai Parlament egyetértése, de azok ideiglenes alkalmazásához nem. Mégsem szokványos, hogy az unió kizárólagos hatáskörébe eső egyezmények ideiglenes alkalmazása az Európai Parlament egyetértése nélkül történjen meg. A Mercosur 2026 május 1-étől történő ideiglenes alkalmazása, amely az Európai Parlament egyetértése nélkül történt meg, sokakban a demokratikus, parlamenti felügyelet, illetve az intézményi egyensúly megkerülésének érzetét keltette.⁷⁸

1.3.2 Az Ukrajnával kötött megállapodások ideiglenes alkalmazása

Az ideiglenes alkalmazás könnyen a tagállami, európai parlamenti vagy társadalmi akarat megkerülését szolgálhatja – és erre már a Mercosur egyezmény előtt is számos példa akadt. Mire 2016 áprilisában Hollandiában népszavazást tartottak az EU-Ukrajna társulási egyezményről, annak uniós hatáskörbe eső részeinek⁷⁹ az ideiglenes alkalmazása már 2014 óta folyamatban volt.⁸⁰ A választópolgárok 32 százalékos részvétele mellett 61 százalék elutasította az egyezményt (vagyis a szavazó korú hollandok 19,5 százaléka).⁸¹ Bár a holland kormány ezek után szüneteltette az egyezmény ratifikálását, ez nem volt hatással az egyezmény ideiglenes alkalmazására. Végül 2016 decemberében Hollandia politikai biztosítékokat kapott az uniótól és így 2017 februárjában ratifikálta az egyezményt. Vagyis hiába volt társadalmi, illetve tagállami ellenállás az egyezmény ellen, az EU nem várva a tagállami véleményre ideiglenesen alkalmazta az egyezmény bizonyos részeit, ami a tagállam lehetőségét, hogy ellenálljon az egyezmény ratifikálásának, komolyan szűkítette.

1.3.3 A Kanadával kötött megállapodás ideiglenes alkalmazásának elhúzódása

Hasonló mondható el a Kanadával kötött Átfogó Gazdasági és Kereskedelmi Megállapodásról (CETA) is. A CETA-val kapcsolatban többek között Belgium és Ciprus emelt komoly kifogásokat, az az előbbi a mezőgazdaságára, az utóbbi a halloumi sajt védelmére gyakorolt várható hatásai miatt. Belgium megkérdőjelezte az egyezmény uniós joggal való összeegyeztethetőségét és jogi véleményért folyamodott az Európai Unió Bíróságához.⁸² A ciprusi parlament plenáris ülésén pedig egyenesen leszavazták az egyezmény ratifikálására vonatkozó javaslatot.⁸³ Annak ellenére, hogy Ciprus 2020-ban tagadta meg a CETA ratifikációját (bár a szavazás nem kötelező érvényű, új szavazásra van szükség a ciprusi parlamentben ahhoz, hogy valaha is ratifikálja az ország a megállapodást⁸⁴), a CETA ideiglenesen továbbra is alkalmazva van. A CETA 2017 óta úgy van „ideiglenesen” alkalmazva, hogy a mai napig 10 EU-tagállam nem ratifikálta az egyezményt⁸⁵, az összes tagállam ratifikációja nélkül pedig a szerződés

megkötése nem tud végérvényesen lezárulni. A tagállami, illetve a demokratikus kontroll hiányáról tanúskodik, hogy ezen egyezmények alkalmazhatósága során az EU másodlagos kérdésnek tekinti azt, hogy tagállamok egyáltalán kívánják-e ratifikálni ezeket az egyezményeket.

A CETA 2017 óta van „ideiglenesen” alkalmazva – ez pedig rámutat egy további jogállami problémára. Mégpedig arra, hogy a megállapodások ideiglenes alkalmazása nincsen határidőhöz kötve, így (akár tagállami vagy társadalmi ellenállás ellenére is) végeláthatatlanul érvényben maradhatnak. Ez ellentétes a Szerződésekkel, amelyek ténylegesen „ideiglenes” szerepet szántak ennek a jogi lehetőségnek. Jelenleg legalább 36 országgal kötött 8 megállapodás van „függőben”, „ideiglenesen” alkalmazva. A Karib-térségben található országokkal 2008⁸⁶, a Csendes-óceáni térség országaival 2009⁸⁷ óta alkalmazza az adott megállapodást, illetve annak egyes részeit az Európai Unió „ideiglenesen”. Délkelet-afrikai országokkal 2012⁸⁸, Kamerunnal 2014⁸⁹, egyes SADC (Dél-afrikai Fejlesztési Közösség) országokkal⁹⁰ és nyugat-afrikai országokkal 2016^{91 92}, Kanadával 2017⁹³, míg a Merocsur országokkal 2026 óta alkalmazza ideiglenesen a releváns egyezményét az unió. Az „ideiglenes” alkalmazás tényleges hossza kapcsán felmerül a kérdés, hogy ezen jogi eszköz továbbra is az eredeti elképzelés szerinti ideiglenes megoldás, vagy mára a Szerződések szerint elvárt intézményi felügyelet (EP jóváhagyása és/vagy nemzeti ratifikáció) megkerülésének eszközévé vált.

A Tanács döntései az ideiglenes alkalmazásról rendszerint nem tartalmazzák annak felfüggesztésének menetét, ami szintén jogállami szempontból kritizálható bizonytalansághoz vezet. Vegyes megállapodások esetén nem egyértelmű minden kétséget kizárólag, hogy csak az EU-nak vagy a tagállamoknak is van-e lehetősége véget vetni az egyezmény ideiglenes alkalmazásának. Ez pedig a jogbiztonság hiányához vezet az EU, a tagállamok és nemzetközi partnereik viszonylatában is.⁹⁴ A jogbizonytalanság elkerülésének érdekében a tagállamok még inkább tartózkodhatnak attól, hogy hivatalos lépéseket tegyenek a (vegyes) megállapodások ideiglenes alkalmazása ellen. Mindez pedig tovább csökkenti az unió nemzetközi egyezményei fölött gyakorolt tagállami kontrollt.

1.4. Az Európai Demokrácia pajzs program alapjogokat és a kizárólagos tagállami hatásköröket is sérti

Ursula von der Leyen 2024-ben vetette fel az Európai demokrácia pajzs ötletét, ami akkor az újraválasztás előtt álló politikus egyik fő kampány ígéreteként lett bemutatva. A kezdeményezés célja az európai demokrácia védelme az online térben megvalósuló külföldi befolyásolási kísérletektől⁹⁵, különösen választások ideje alatt. A manipulációs kísérletek elhárítása mellett a kezdeményezés a választások integritását és a média függetlenségét is meg kívánja erősíteni. Ennek érdekében a pajzs részeként az Európai Bizottság felállítja az ún. Európai

Demokratikus Ellenállóképességi Központot is, azzal a céllal, hogy vizsgálja az európai demokráciák elleni támadásokat és koordinálja az ezekre adott választ. A kezdeményezés, korábbi uniós rendeletekkel, például a Digitális szolgáltatásokról szóló rendelettel összhangban, illetve azokat megerősítve, épít a „civil társadalomra” a digitális térben terjedő fenyegetések felismerése során. Ezzel összhangban a Demokrácia pajzs megalkotásának már a kezdeti szakaszában az Európai Bizottság 5 millió euróval bővítette a civil tényellenőröknek járó uniós támogatás mértékét.⁹⁶

1.4.1 A szólásszabadság elvének sérelme

Az Európai demokrácia pajzsot, illetve azokat a rendeleteket (pl. Digitális Szolgáltatásokról szóló rendelet), amelyekre épít, lehangsúlyosabban szólásszabadságot korlátozó törekvései miatt érték kritikák.⁹⁷ A vádak szerint az elmúlt tíz évben az Európai Bizottság rendelkezések sorával egy erősen központosított kontrollt épített ki a digitális cégek fölött, amelynek segítségével jobboldali tartalmak eltávolítására kényszerítette a közösségi platformokat. A Bizottság ilyen típusú tevékenységéről legrészletesebben az Egyesült Államok Képviselőháza Igazságügyi Bizottságának jelentése⁹⁸ számol be, amely egyértelművé teszi a Bizottság által vezetett cenzúra hálózat súlyosságát és hangsúlyozza: még ha „önkéntes” jellegűnek is állítja be a Bizottság egy-egy tartalom korlátozásra vonatkozó iránymutatásának betartását, valójában sohasem volt választási lehetősége a nagy digitális cégeknek.

Az Igazságügyi Bizottság megállapításaihoz hasonlóan az MCC kutatása⁹⁹ arra világít rá, hogy a Bizottság cenzúrája „függetlenként” beállított tényellenőrök, civilek és „megbízható bejelentők” (trusted flaggers) közvetítésével valósul meg. A „megbízható bejelentők” például olyan szervezetek, amelyek az online tartalmak „vizsgálatában”, illetve a károsnak ítélt tartalmak digitális platformoknak történő „bejelentésében” vesznek részt. A Digitális Szolgáltatásokról szóló rendelet szerint a nagy közösségi platformoknak a „megbízható bejelentőtől” beérkező jelzéseket prioritásként kell kezelniük és figyelembe kell venniük tartalom moderálásuk során. Az MCC hozzáteszi, hogy ezen szervezetek „függetlensége” valójában csak álca, az ökoszisztéma a Bizottság által finanszírozott szervezetek sokaságából áll.¹⁰⁰ Az MCC kutatásának pillanatában a Bizottság által számontartott¹⁰¹ 37 „megbízható bejelentőből” legalább 13 kapott uniós forrást. Tehát a Bizottság által listázott „megbízható” szereplők 35 százaléka részben a Bizottság forrásaiból gazdálkodott. Az általuk kapott támogatás mértéke – 45 762 198 euró – szemlélteti, hogy ezek a bejelentők egyáltalán nem tekinthetők „függetlennek” a Bizottságtól.

1.4.2 Az unió lopakodó hatáskör-bővítése a Demokrácia pajzzsal

Jogállami szempontból azonban nem csak a Demokrácia pajzs, illetve az alapját képező rendelkezések (l. a Digitális szolgáltatásokról szóló rendeletet)

központosító és szólásszabadságot sértő mivolta illethető kritikával, hanem az is, hogy valójában nincsen az Európai Uniónak hatásköre a demokrácia védelmére a digitális térben megvalósuló külföldi befolyási kísérletektől. A Demokrácia pajzs fő célja a külföldi befolyás visszaszorítása a választási kampányok során, ez pedig egészen egyértelműen két tagállami hatáskörbe tartozó területet fed le. A külföldi befolyásolási kísérletektől való védelem egy tagállami hatáskörbe tartozó nemzetbiztonsági kérdésnek tekinthető, míg a választások megszervezése és lebonyolítása szintén tagállami hatáskör. Azt, hogy az Európai Uniónak nincsen hatásköre az utóbbira, maga az Európai Bizottság is elismeri¹⁰² a Demokrácia pajzzsal kapcsolatos jelentéseiben. Komoly hatáskörátlépésnek tekinthető, hogy az Európai Bizottság a Demokrácia pajzzsal bele kíván szólni két kizárólagosan nemzeti hatáskörbe.

A korábbi Jogállamisági jelentések¹⁰³ is tárgyalták, hogy a külföldi beavatkozás egy nemzetbiztonsági kérdésnek tekinthető, ami kizárólagos tagállami hatáskör. A külföldi befolyás veszélyét, illetve vizsgálatát a törvényalkotásuk során a tagállamok is összefüggésbe hozták a nemzetbiztonsággal (lásd például a francia a hírszerzési törvényt). A nemzetbiztonság pedig az EUSZ 4. cikk (2) szerint egyértelműen kizárólagos nemzeti hatáskörnek tekinthető, amely megállapítást az EUMSZ 346. cikk (1) is megerősít. Így hatáskörátlépésnek számít az, hogy az Európai Bizottság számos korábbi rendelet után (l. például a demokrácia védelmére vonatkozó csomagot) az Európai demokrácia pajzs segítségével újra bővíteni kívánja kompetenciáit ezen tagállami hatáskörbe tartozó területen.

A választások lebonyolítása, illetve integritásának védelme tagállami hatáskör, amely területen az uniónak a Szerződések szerint semmi alapja sincsen, hogy fellépjen koordinátorként vagy tanácsadóként. 2019-ben az unió mégis létrehozta az európai választási együttműködési hálózatát (European cooperation network on elections vagy ECNE¹⁰⁴), hivatalosan azzal a céllal, hogy elősegítse azt, hogy a tagállamok megosszák egymás között a jó választási gyakorlataikat. Megalapítása óta a hálózat többek között kiadott egy a választások integritásával kapcsolatos ellenőrzőlistát, egy iránymutatót a fogyatékkal élő választási részvételének elősegítéséről, illetve egy elemzést is különböző eszavazás megoldásokról. Mindez szemlélteti, hogy a Bizottság égisze alatt működő ECNE aktívan javaslatokkal látja el a tagállamokat a választásaik lebonyolításával kapcsolatban. Így jogosan merülhet fel a kérdés, hogy mi a jogalapja a hálózat működésének. Az Európai Bizottság az ECNE felállítását egy 2018-as közleményében¹⁰⁵ irányozta elő, amely dokumentum egyáltalán nem tárgyalja, hogy mi a hálózat létrehozásának jogalapja. Mindenféle jogalap vagy magyarázat hiányában egyértelműen kijelenthető, hogy komoly hatáskörátlépés az, hogy a Bizottság az ECNE-n keresztül felügyelni kívánja, illetve bele próbál szólni a tagállamok választásainak a lebonyolításába.

A hatáskörátlépést súlyosbítja, hogy a hálózat jelentőségét az Európai demokrácia pajzs tovább növelné. A pajzs célkitűzései szerint az ENCE-nek a jövőben még több „közös megoldást” kell kidolgoznia, hogy a közös választási standardok „tárházává” váljon.¹⁰⁶ A pajzs szerint a hálózat szintén szerepet kapna abban, hogy részt vegyen egy AI iránymutató megalkotásában, amely alapján a Bizottság a tagállamokat arra ösztönözné, hogy „önkéntes” vállalásokat fogalmazzanak meg az AI választások során történő etikus használatáról. Mivel számos tagállamnak nincsenek szabályai az AI választási kampányok során történő használatára, a Bizottság által létrehozott hálózat egyértelműen azt a célt szolgálja, hogy a tagállami szabályozás kialakulása előtt uniós javaslatokat dolgozzanak ki, amelyeket később a tagállamok (saját megoldások hiányában) „önkéntesen” alkalmazni tudnak majd. Mivel a választások lebonyolítása tagállami hatáskör a Bizottság irányítása alatt álló hálózatnak semmi jogalapja nincsen arra, hogy a tagállamokat „megelőzve” standardokat dolgozzon ki a választásokat érintő új kihívásokkal kapcsolatban.

2. A Szuverén Nemzetek Európája elleni eljárás egy európai politikai párt diszkriminálására tett kísérlet

A 2025-ös Jogállamisági jelentés¹⁰⁷ már egyszer felhívta a figyelmet az európai politikai pártok és európai politikai alapítványok betilthatóságából eredő jogállami problémákra. Ezen jogállami problémák nemhogy nem kerültek kijavításra az elmúlt egy évben, hanem tovább súlyosbodtak. Bővült azon lehetőségek tárháza, ami ürügyén törölhetőek a nyilvántartásból az európai politikai pártok és alapítványok – ez pedig sérti a diszkriminációmentesség jogállami elvét. Másrészt további komoly összeférhetlenségre utaló jelek derültek ki a pártok és alapítványok nyilvántartásból való törléséről véleményt nyilvánító úgynevezett független kiemelkedő személyek bizottságának tagjairól.

2.1. Az európai politikai pártok és politikai alapítványok európai értékeknek való megfelelésének vizsgálata diszkrimináció alapja lehet

Az EUSZ 10. cikk (4) bekezdése szerint az „európai szintű politikai pártok hozzájárulnak az európai politikai tudatosság kialakításához és az uniós polgárok akarátának kinyilvánításához”, így szervesen elemei az (1) bekezdésben lefektetetteknek, miszerint az unió működése a képviselői demokrácián alapul. Emellett fontos kiemelni az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. cikk (1) bekezdését is, amely tiltja a megkülönböztetést többek között a „vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény” alapján. Ezen elveket figyelembe véve európai politikai pártok vagy politikai alapítványok feloszlatása nemcsak sértene a Chartában lefektetett diszkriminációmentesség elvét, korlátozná a politikai versenyt hanem a Szerződésben kimondott célkitűzést is, hogy az európai polgárok akarata az európai politikai pártokon keresztül kinyilvánításra kerülhessen.

2.1.1 Az európai politikai pártok bejegyzésének 2025-ben módosított feltételei

2014 óta van hatályban, illetve 2025-ben „újították fel” az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról szóló rendeletet.¹⁰⁸ Ez a rendelet feltételekhez köti a politikai szövetségek európai politikai pártként való bejegyzését. Jogállami szempontból két ilyen feltételt erős kritikával lehet illetni. Az európai politikai pártok bejegyzéseinek feltételeiről a rendelet (2025/2445) 3. cikke pontjai többek között a következőket tartalmazzák:

(1) d) „különösen programjában és tevékenységei során tiszteletben tartja az Uniónak az EUSZ 2. cikkében meghatározott alapértékeit, azaz az emberi méltóságot, a szabadságot, a demokráciát, az egyenlőséget, a jogállamiságot és az emberi jogokat, köztük a kisebbségekhez tartozó személyek jogait, és erről az e rendelet I. mellékletében meghatározott formanyomtatvány felhasználásával hivatalos szabványnyilatkozatot tesz;

(1) e) biztosítja, hogy tagpártjai – különösen programjaikban és tevékenységeik során – tiszteletben tartsák az EUSZ 2. cikkében meghatározott, az Unió alapját képező értékeket, és erről az I. mellékletben meghatározott formanyomtatvány felhasználásával hivatalos szabványnyilatkozatot tesz”

Vagyis az európai politikai pártok bejegyzésének egyik feltétele, hogy mind a párt, mind pedig tagpártjai tiszteletben tartják az unió értékeit. Az európai politikai alapítványok bejegyzésének feltételeivel kapcsolatban a rendelet hasonló kitételeket fogalmaz meg a 3. cikk (2) c) és d) pontjaiban.

A 2025-ös jogállamisági jelentésben kritikával illetett feltételekhez képest így a rendelet a tagpártokra vonatkozó feltétellel bővült. Az átdolgozott rendelet hatályba lépése, vagyis 2025. december 28. óta nemcsak az európai politikai pártoknak kötelessége tiszteletben tartani az unió értékeit, hanem azt is biztosítaniuk kell, hogy a tagpártjaik szintén tiszteletben tartsák ezeket az elveket. Ezen követelmények már önmagukban is sértik a jogállamiságot, hiszen az unió értékei tiszteletben tartásának megítélése nem köthető objektív mércéhez.

2.1.2 Európai politikai pártok uniós értékeknek való megfelelésének vizsgálata

A rendelet jogállami visszásságait különösen súlyosbítja, hogy nemcsak, hogy meg lehet tagadni egyes európai politikai pártok bejegyzését, hanem a pártok bejegyzése bármikor törölhető, amennyiben a párt (vagy tagpártja) nem tartja tiszteletben az unió értékeit. A pártoknak és alapítványoknak (illetve tagszervezeteiknek, tagpártjaiknak) nem csupán a bejegyzés pillanatában kell tiszteletben tartaniuk az uniós értékeket, hanem folyamatosan működésük során is. Az értékek tiszteletben tartásának nyomon követésére szolgál az európai politikai pártokkal és európai politikai alapítványokkal foglalkozó hatóság (a továbbiakban: a Hatóság vagy APPF) (l. a rendelet 8. cikk (2) bekezdését). A rendelet 13. cikke részletezi, hogy hogyan kell az „unió alapját képező értékekhez kapcsolódó bejegyzési feltételek ellenőrzését” lefolytatni. Erre irányuló vizsgálatot az EP, a Tanács vagy a Bizottság kezdeményezhet (l. (1) bekezdés), illetve maga a Hatóság is tájékoztathatja (azzal a szándékkal, hogy elindítsanak egy vizsgálatot) a felsorolt három intézményt arról, ha tudomása szerint egy politikai párt vagy alapítvány nem tartja tiszteletben az unió értékeit (l. (4) bekezdés).

A vizsgálat elindítása után a politikai párt is benyújthatja észrevételeit, illetve a Hatóságnak ki kell kérnie a független kiemelkedő személyek bizottságának véleményét arról, hogy az adott párt tiszteletben tartja-e az unió értékeit. A független kiemelkedő személyek bizottsága hat tagból áll (kettőt az Európai Parlament, kettőt a Tanács, kettőt pedig a Bizottság jelöl ki). A Hatóság kérésére ennek a bizottságnak többek között az a feladata, hogy véleményt nyilvánítson arról, hogy a vizsgálat alatt álló európai politikai párt vagy alapítvány (illetve azok tagpártjai és tagszervezetei) tiszteletben tartja-e az unió értékeit. Véleményalkotása során a bizottság „kérheti bármilyen releváns dokumentum vagy

bizonyíték átadását a Hatóságtól, az Európai Parlamenttől, az érintett európai politikai párttól vagy európai politikai alapítványtól, egyéb politikai pártoktól, politikai alapítványoktól vagy más érdekelttől, valamint kérheti ezek képviselőinek meghallgatását” (1. 16. cikk (3)).

2.1.3 Európai politikai párok törlése a nyilvántartásból

A független kiemelkedő személyek bizottságának véleményalkotása után, illetve annak figyelembevételével „a Hatóság határoz az érintett európai politikai párt vagy európai politikai alapítvány nyilvántartásból való törléséről” (1. 13. cikk (6)). A párt vagy alapítvány akkor törölhető, ha az unió értékeinek megsértése „nyilvánvaló és súlyos” (1. (7)). A döntéssel kapcsolatban az Európai Parlament és a Tanács kifogást emelhet. Amennyiben nem emelnek kifogást, a párt törlésre kerül a nyilvántartásból (1. (8)). Mindezekre való tekintettel megállapítható, hogy egy önkényesen meghatározott, véleményeken alapuló ellenőrzési mechanizmus végén bizonyos politikai véleményeket képviselő európai politikai pártok betilthatóak – mindez pedig egyértelműen sérti a diszkrimináció tilalmának Chartában rögzített alapelvét.

Önmagába véve az, hogy az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról szóló rendelet¹⁰⁹ lehetővé teszi az európai politikai pártok és alapítványok törlését arra hivatkozva, hogy nem tartják tiszteletben az unió EUSZ. 2 cikkében rögzített értékeit, összeegyeztethetetlen a jogállamisággal. Egyrésztől összeegyeztethetetlen a diszkrimináció tilalmával, másrésztől összeegyeztethetetlen az önkény tilalmának elvével, hiszen az unió értékeinek tiszteletben tartása nem minden esetben vizsgálható objektíven. A pártok esetleges betiltása korlátozná a demokratikus politikai versenyt és a szerződés azon kitételét is sértené, hogy az európai politikai pártok képviseljék az állampolgárok véleményét, egy képviseleti demokrácián alapuló rendszerben.

2.2. A független kiemelkedő személyekből álló bizottság számos tagja vádolható összeférhetetlenséggel, amely sérti a függetlenség és pártatlanság elvét

A fent leírt jogállami problémákat halmozza a független kiemelkedő személyekből álló bizottság tagjainak az összeférhetetlensége. A szóban forgó rendelet ((EU, Euratom) 2025/2445) 16. cikk (1) bekezdése szerint a független kiemelkedő személyek bizottságának tagjai „nem lehetnek európai parlamenti képviselők, a Tanács vagy a Bizottság tagjai, választásokon nyert mandátummal felruházott képviselők, az Európai Unió tisztviselői vagy egyéb alkalmazottai, sem pedig európai politikai pártok, illetve európai politikai alapítványok jelenlegi vagy korábbi alkalmazottai.” A rendelet ezen kitételei egyértelműen azt kívánják elérni, hogy a független kiemelkedő személyeknek ne legyen kapcsolata európai politikai pártokhoz és alapítványokhoz, vagyis ezekről a

szervezetektől függetlenül, személyes érdek megléte nélkül tudjanak véleményt nyilvánítani. A független kiemelkedő személyek önéletrajzát áttekintve azonban egyértelmű, hogy egyáltalán nem tekinthető függetlennek európai politikai pártoktól és politikai alapítványoktól a bizottság több tagja sem.

2.2.1 Anna Paczesniak függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatos kételyek

A 2025-ös jogállamisági jelentés is felhívta a figyelmet arra, hogy az Európai Parlament egyik küldöttje a független kiemelkedő személyek bizottságába, Anna Paczesniak függetlensége megkérdőjelezhető, mivel az Európai Szocialistákhoz köthető politikai alapítvány, a Foundation for European Progressive Studies (FEPS) tudományos tanácsának tagja.¹¹⁰ A vitatott helyzet a tavalyi jelentés¹¹¹ lezárása óta változatlanul fennáll. A tavalyi jelentésben részleteztük, hogy a FEPS hasábjain Paczesniak nemcsak, hogy kifejtette, hogy a lengyel Jog és Igazságosság Pártja és a magyar Fidesz megkérdőjelezi az EU értékeit, hanem arról is írt, hogy újabb és komolyabb szankciókat kell bevezetni ezen és hasonló pártok ellen. Összeférhetetlen a független kiemelkedő személyek bizottságának tagsága azzal, hogy egyik tagja nyilvánosan, egy európai politikai párt alapítványának kiadványaiban, arról értekezik, hogy a Patrióták és az Európai Konzervatívok és Reformisták tagpártjai nem tartják tiszteletben az unió értékeit.

2.2.2 Pia Lange függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatos kételyek

A tavalyi jelentéshez képest a Tanács is megnevezte a küldöttjeit a független kiemelkedő személyek bizottságába. Áttekintve a két kinevezettet, megállapítható, hogy Anna Paczesniak mellett a bizottság újabb, komoly politikai elfogultságokkal rendelkező személyekkel bővült, annak ellenére, hogy a kinevezés feltétele egy nyilatkozat arról, hogy nem áll fenn összeférhetetlenség. A Tanács Határozata 2025-ben¹¹² két személyt, Linas Kontrimast és Pia Lange-t nevezte meg, mint a Tanács küldöttjeit a független kiemelkedő személyek bizottságába. Pia Lange a brémai egyetem professzora.¹¹³ Pia Annika Lange egy a német baloldalhoz közel álló egyetemi professzornak tekinthető. 2024-ben a berlini Die Linke Lange-t kérte fel, hogy készítsen egy tanulmányt a főváros lakhatási problémáinak jogi hátteréről.¹¹⁴ Lange a Die Linke lakhatási tervéről szóló online kampányához¹¹⁵ és promóciós anyagaihoz is hozzáadta arcképét.¹¹⁶

2.2.3 Linas Kontrimas függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatos kételyek

A Tanács által megnevezett másik személy, Linas Kontrimas szintén komoly politikai elfogultsággal rendelkezhet. Linas Kontrimas 2019-ben a Litván Gazdák és Zöldek Uniójának a színeiben indult sikertelenül az EP-választásokon.¹¹⁷ Ekkor a párt a Zöldek/Európai Szabad Szövetségének a tagpártja volt (2024 óta a párt az Európai Konzervatívok és Reformisták csoportjához tartozik). Elmondható, hogy személyében is egy olyan szakértő mondhat véleményt európai politikai pártok és alapítványok betiltásáról, aki nem tekinthető teljes

mértékben politikai párttól függetlennek. Ez pedig szemben áll a hatályos rendeletben foglalt elvekkel.

Elmondható tehát, hogy azon jogállami aggály mellett, hogy a pártok regisztrációja törölhető, az is további aggodalmakhoz vezet, hogy a pártok törléséről véleményt nyilvánító bizottság függetlenségéhez erős kétség fér. Összeférhetetlen a rendelet szellemiségével, hogy európai politikai alapítványok tagjai, korábbi képviselőjelöltek, illetve politikai pártoknak bedolgozó egyének tagjai a „független kiemelkedő személyek bizottságának”. Az összeférhetetlenségük, pártatlanságuk és függetlenségük hiánya sérti a rendelet, illetve a jogállami működés alapvető szabályait.

2.3. Fennáll a pártatlanság elve sérelmének veszélye az ESN-nel szembeni eljárás során

2026 május végén az európai politikai pártokkal és európai politikai alapítványokkal foglalkozó hatóság (APPF) arra irányuló dokumentumokat adott át az Európai Parlamentnek, Bizottságnak és Tanácsnak, hogy a Szuverén Nemzetek Európája (ESN) megsérti az Európai Unió értékeit.¹¹⁸ Az APPF egyértelműen azzal a céllal tette ezt, hogy bíztassa az európai intézményeket – indítsanak el egy vizsgálati eljárást az ESN politikai párt (nem a csoport) ellen. 2026 július elején az Európai Parlament elfogadott egy határozatra irányuló javaslatot, ami feljogosítaná az APPF-t, hogy kivizsgálja az ESN ügyét.¹¹⁹ Ez az eljárás akár az ESN párt törlésével is zárulhat. Az APPF fellépése alkalmas lehet a politikai verseny korlátozására, ami összeegyeztethetetlen a jogállamisággal.

Az ESN legnagyobb tagpártja a német Alternative für Deutschland (AfD). A legutóbbi német választásokon az AfD a választók ötödének, vagyis 10 millió állampolgárnak a bizalmát nyerte el. Az ESN bolgár, lengyel, francia, magyar és más tagállamokból származó tagpártjaival együtt bőven több, mint 10 millió európai polgárt képvisel. Ahogy a bemutatott eljárás is mutatja, elég egy hat fős, demokratikus legitimációval nem rendelkező bizottság véleményét kikérni ahhoz, hogy a párt betiltásra kerüljön.

Kifogásolható továbbá, hogy az ESN, amelynek a legnagyobb tagja az AfD, betiltásának folyamata azt a látszatot kelti, hogy a német politikai verseny korlátozására irányul. Az elmúlt évek során az AfD az egyik legnagyobb német politikai párttá nőtte ki magát, így riválisa az Európai Néppártot vezető Kereszténydemokrata Uniónak (CDU). A CDU pedig komoly befolyással bírhat az ESN vizsgálatát sürgető APPF hatóságban. 2021 óta az APPF igazgatója Pascal Schonard, aki korábban az EP főtitkárságán dolgozott. Ahogy a tavalyi jelentés¹²⁰ is taglalta, ekkor Schonard főtitkársági főnöke az a Klaus Welle volt, aki azóta az EPP bejegyzett pártalapítványában, a Wilfried Martens Centre for European Studies (WMCES)-ban kezdett el dolgozni, mint az Akadémiai Tanács elnöke. Az APPF igazgatóját 2021-ben az Európai Parlament, Tanács és

Bizottság főtárgyaiból álló bizottság előterjesztése alapján választották ki, így Schonard ekkori főnöke, Welle erősen hozzájárult ahhoz, hogy kinevezzék az APPF élére. Mivel kinevezését részben a CDU vezette EPP-hez köthető Klaus Wellenek köszönheti, az ESN elleni eljárás erősen azt a látszatot kelti, hogy a CDU brüsszeli befolyását is latba veti azért, hogy előnyt szerezzen az AfD-vel szemben a német belpolitikai versenyben.

Hasonló kétségeknek adtak hangot az APPF egy másik tisztségviselőjével szemben is. Sajtóértesülések¹²¹ szerint Stephanie Kaiser, a hatóság egyik csoportvezetője (korábban az igazgató kabinetfőnöke) a közösségi médián kedvelt egy posztot, amiben az az állítás fogalmazódott meg, hogy „aki az AfD-re szavaz, felhatalmazást ad azoknak, akik el akarják törölni a demokráciát”. Kaiser személyes politikai meggyőződése szintén felveti azt a kérdést, hogy a hatóság pártatlanul jár-e el az ESN-nel szemben.

3. Sérül az átláthatóság és az összeférhetetlensége elve az NGO-k uniós támogatása során

3.1. Az átláthatóság ellen kampányoló, támogatott szervezetek

Donald Trump beiktatását követően az amerikai adminisztráció a globális civil szervezetek finanszírozásának a leállítása mellett döntött. A USAID névvel fémjelzett, gyakorta politikai nyomásgyakorlással vádolt program felszámolása világszerte nagy hullámokat vert. Amerikai mintára az Európai Unió jobboldali pártjai a kontinensen is felvetették annak a szükségességét, hogy felülvizsgálják a civileknek szánt finanszírozások létjogosultságát, illetve motivációját. Komoly politikai harcok után, de végül az EP is felállított egy vizsgálóbizottságot a civil szereplők uniós forrásainak a kivizsgálása céljából. Ahogyan a korábbi Jogállami jelentés¹²² már beszámolt róla, az Európai Bizottság támogatási kerekei közül elsősorban a CERV és LIFE programok kerültek összevált alá. A LIFE programot elsősorban azért érték komoly bírálatok, mert lehetővé tette az uniós finanszírozás lobbitevékenységre fordítását. Vagyis bizonyos szervezetek uniós finanszírozásból lobbiztak az uniós intézményeknél és a tagállami törvényhozásban. A CERV-ből pedig számos olyan szervezet részesül támogatásban, amelyek ösztönzik az integráció mélyítését és harcot vívnak az euroszepticismus ellen. Ezt pedig számos kritikus úgy értelmezte, hogy lényegében az Európai Bizottság a civil szervezeteket proxykként használja fel arra, hogy rajtuk keresztül burkolt propagandát folytasson, hogy saját érdekei mentén tudja befolyásolni a közvélemény alakulását.¹²³

Az uniós NGO finanszírozási rendszer kritikájának megjelenésével egyidőben a civil szervezetek összeszerveződtek saját érdekeik védelme érdekében és mind a támogatás átláthatóbbá tételének, mind pedig a források csökkentésének komoly kritikusaként léptek fel. Néhány hónappal a USAID felszámolása után, vagyis amerikai szponzoruk elvesztését követően, azért léptek fel kollektíven, hogy az EU növelje a nekik szánt forrásait a következő hét éves költségvetésből.¹²⁴ Követelték, hogy a következő többéves pénzügyi keret (MFF) 0,2 százalékról 0,5 százalékára bővítse az EU a civilek számára elérhető összeget. A petíciót aláírt 25 „európai és nemzetközi szervezetből” 19 részesedett uniós támogatásból.

Mivel létezésük alapvetően függ az uniós finanszírozástól számos szervezet több nyíltlevélben tiltakozott az NGO-k forrásainak a kivizsgálását követelő kezdeményezések ellen. Az egyik ilyen nyíltlevelet több mint 570 civil szervezet írta alá.¹²⁵ A civilek tiltakoztak, hogy a jobboldali politikusok „hazugságokat” terjesztenek azzal kapcsolatban, hogy hogyan használják fel a forrásaikat. Arra szólították fel a „demokratikus erőket”, hogy ellenezzék az NGO-k forrásairól szóló „hamis narratívákat” és tegyenek arról, hogy Európában a civilek forrásai biztosítva maradjanak. Mindezt pedig tették úgy, hogy az aláíró 87 „európai

szervezetből”¹²⁶ 61 élvezte az Európai Unió anyagi támogatását. Az aláíró NGO-k úgy álltak ki a civil szervezetek finanszírozásának átláthatóbbá tétele ellen, hogy nem hangsúlyozták ki – maguk is függenek az uniós támogatások rendszerétől.

Különösen fontos kiemelni a Transparency International (TI) szerepét, amely hivatalosan a „korrupció elleni harcért” részesül uniós támogatásban, azon NGO-k közül, amelyek ellenzik az uniós forrásaik átláthatóságának növelését, és követelik a támogatásaik bővítését. A TI a közéletben úgy ismert, mint a közpénzek átlátható felhasználásért létrejött szervezet. 2014-2023 között erre a célra a Transparency International e.V. nem kevesebb, mint 44 millió euró támogatást kapott az Európai Bizottságtól.¹²⁷ Az „antikorrupciós” szervezet mégis vehemenssen kritizálta azt a törekvést, hogy átláthatóbbá tegyék az NGO-k finanszírozását. A TI az Európai Számvevőszék (ECA) jelentését, ami az NGO-knak juttatott finanszírozás átláthatósági problémáira hívta fel a figyelmet, fontosnak tartotta visszautasítani, azzal, hogy nem az NGO-knak, hanem inkább a cégeknek és tanácsadóknak szánt uniós forrásokat kellene átvizsgálni.¹²⁸

A Transparency International az NGO-k finanszírozását vizsgálni kívánó EP-bizottság (CONT Scrutiny Working Group vagy SWG) létrehozásának ötletét nyíltlevélben támadta meg, illetve arra szólította fel az Elnökök Értekezletét, hogy „kategorikusan utasítsa vissza” a vizsgálóbizottságra tett javaslatot.¹²⁹ A vizsgálóbizottság felállását követően a Transparency International – számos más civil szereplő mellett – felszólította az EP elnökét és alelnökeit a vizsgálóbizottság tevékenységének „politikai bojkottjára”.¹³⁰ A holland EP-képviselő, Dirk Gotink, aki az SWG alapjául szolgáló jelentés társírója volt, pedig arról számolt be, hogy a Transparency International a háta mögött írt a pártja (EPP) vezetőségének és azt követelte, hogy távolítsák el a vizsgálóbizottságból.¹³¹

Az EP jobboldali képviselői nemcsak általánosságban a civil szervezetek vizsgálatát, hanem kifejezetten a Transparency International-nak jutott EU-s források átláthatóvá tételét is követelték. 2025 januárjában az EP költségvetési bizottságának elnöke a Transparency Internationalt nevesítve követelte a szervezet és a Bizottság között létrejött szerződésekhez való hozzáférést.¹³² Ebben a kontextusban a Transparency International még jogi fellépéssel is megfenyegette azokat a jobboldali képviselőket, akik „kiszivároztatnak” szenzitív információkat az civil szervezetekről.¹³³ Tehát az a szervezet, amely euró milliőkat kapott azért, hogy mások átláthatóságát követelje, komoly lobbitevékenységet végez annak érdekében, hogy megakadályozza saját uniós forrásainak a kivizsgálását.

3.2. Sérül az összeférhetetlenség elve az uniós forrásokért folytatott lobbizás és a forrás-kiosztás során

3.2.1 *Transparency International személyi összefonódása az EU intézményeivel*

A Transparency International forrásokért folytatott lobbitevékenységét nagyban segíti (személyzeti) összefonódása az uniós intézetekkel, amelyet akár a forgóajtó effektus kifejezéssel is jellemezhetünk. Fennáll ennek kockázata például volt munkatársuk, Daniel Freund német EP-képviselő esetében. Daniel Freund 2014-2019 között volt a Transparency International munkatársa¹³⁴, a szervezet EU Integritás érdekképviselőjének vezetője (Head of Advocacy EU Integrity). Freund 2019-ben lett megválasztva az EP-be, mint a Zöldek EP-képviselője. 2025 eleje óta (vagyis a USAID források megvonása óta) Daniel Freund összesen 27 alkalommal egyeztetett volt munkaadójával, a Transparency International brüsszeli szervezetével (a magyar, német és ukrán Transparency irodákkal folytatott egyeztetéseit nem számolva).¹³⁵ 10 esetben a találkozó fő témája az NGO-k voltak, beleértve a finanszírozásuk kérdését, illetve a forrásaik áttekintésére felállított EP vizsgálóbizottság munkáját. Daniel Freund parlamenti munkássága során számos alkalommal kiállt korábbi munkaadójának anyagi érdekeiért¹³⁶, vagyis, hogy Európa ne csökkentse, hanem növelje az NGO-k finanszírozását, illetve kiállt az EP NGO forrásait vizsgáló bizottság vizsgálóbizottság működése ellen is.¹³⁷

A személyi összefonódásra, illetve a forgóajtó effektus kockázatára Daniel Freund mellett a TI szinte összes munkatársának az életútja is rámutat. Nicholas Aiossa, a Transparency International brüsszeli irodájának igazgatója szintén az Európai Parlamentben dolgozott¹³⁸, mielőtt átkerült az uniós finanszírozásból részesedő NGO-hoz. Ebben a pozíciójában Aiossa dolgozott többek között Adina Ioana Vălean (EPP), Marietje Schaake (ALDE) és Baroness Sarah Ludford (ALDE) EP-képviselőknek is. Carolina Ferreira Gil az EP Unió Külső Politikáért Felelős Főigazgatóságon (Directorate-General for External Policies of the Union) dolgozott mielőtt a TI-hez került.¹³⁹ Giulia Cantalupi korábban az EP Személyügyi bizottságában¹⁴⁰ (Staff Committee), Ilaria Schmoland az Európai Bizottság által szervezett európai polgári vitacsoportok lebonyolításában¹⁴¹ vett részt, Raphaël Kergueno szintén a Bizottságnál vállalt munkát¹⁴² mielőtt a TI munkatársa lett. Az illetéktelen befolyásra lehetőséget biztosító összefonódása a Transparency International-nak az uniós intézményeivel, illetve a közpénzek felhasználásának vizsgálása ellen tett lépései aláássák az átláthatóságra való törekvést.

A Transparency International esete arra is rávilágít, hogy az NGO-k forrásainak vizsgálása és átláthatóbbá tétele ellen leghangosabban azok a szervezetek léptek fel, akik maguk is anyagilag függenek vagy pénzügyi támogatásban részesülnek az Európai Uniótól. Az uniós forrásokból finanszírozott szervezetek

annak érdekében végeznek nyomásgyakorlást, hogy ellenálljanak a civileknek szánt források kivizsgálásának, és ösztönözzék az NGO-knak szánt pénzek növelését. Mindez pedig komolyan kockáztatja az uniós források átláthatóbb felhasználása érdekében tett lépések sikerességét.

3.2.2 Az EU külső szakértői mint a támogatásokért lobbizó érdekcsoportok akkreditált személyei

Az unió egyes finanszírozási programjai (pl. a CERV vagy a LIFE) a beadott pályázatok elbírálása, illetve nyomonkövetése során külső, vagyis nem az uniós intézetekben dolgozó, szakértők segítségét is igénybe veszi. A korábbi Jogállamisági jelentés¹⁴³ már beszámolt arról, hogy ezen külső szakértők összeférhetlenségére vonatkozó szabályok olyannyira megengedőek, hogy adott esetben a külső szakértők az őket alkalmazó intézetek pályázatainak elbírálásában is részt vehetnek. A külső szakértők magatartási kódexe¹⁴⁴ kivételes esetekben megengedi, hogy a külső szakértő saját szervezete vagy munkaadója pályázatának kezelésében is részt vegyen, amennyiben a szakértő nem pont azon az osztályon dolgozik, amely az EU-s finanszírozásra jelentkezik, ha a szervezeten belül az osztályok magas fokú autonómiával bírnak, és ha a szakértő szakértelme szükséges az elbíráláshoz. A tavalyi jelentés arra is bizonyítékot hozott fel, hogy van arra példa, hogy bizonyos szervezetek (l. a bolgár Helsinki Bizottság esetét) abban az évben részesedtek uniós támogatásban a CERV programból, amikor a munkatársuk a CERV program külső szakértője volt (vagyis akár részt is vehetett a szervezete által benyújtott projekt elbírálásában).

Az összeférhetlenség megléte mellett a tavalyi jelentés a külső szakértők tevékenységével kapcsolatos átláthatatlansági problémákra is felhívta a figyelmet. A külső szakértők adatbázisa nem tartalmazza, hogy mely projektek elbírálásában vettek részt a szakértők, sem pedig azt, hogy a szakértők milyen tevékenységet végeztek (értékelői, felügyelői vagy egyéb szakértői voltak a pályázatoknak). Az adatbázis azt sem tartalmazza, hogy mely szakértők származnak olyan szervezetekből, akik maguk is EU finanszírozásban részesednek. Mindez rámutat az uniós programok szabályozásának komoly hiányosságaira, ami lehetővé teszi az uniós források elfogult kiosztását.

Ezen tavaly már megfogalmazott kritika mellett a szabályozás további komoly gyengeségét szemlélteti az is, hogy az Európai Parlamentben lobbizó érdekcsoportok akkreditált személyei is részt vehetnek az uniós finanszírozási programok elbírálásában külső szakértőkként. Vagyis a szabályozás szerint előfordulhat, hogy egy uniós forrásokból finanszírozott, érdekérvényesítési tevékenységet folytató szervezet akkreditált lobbistája külső szakértőként részt vesz az arról szóló döntésben, hogy mely szervezetek kaphatnak uniós támogatást. Az, hogy akkreditált lobbisták közvetlenül részt vehetnek közpénzek

kiosztásával kapcsolatban meghozott döntésekben, egyértelműen összeférhetetlen helyzetet teremt.

A problémakört konkrét példákkal is lehet szemléltetni. Isabela Mihalache¹⁴⁵ szerepel a CERV (2024-es) külső szakértői között, párhuzamosan azzal, hogy 2020 óta az EP-be akkreditált lobbistája a European Roma Grassroots Organisations Network-nek¹⁴⁶ is. A European Roma Grassroots Organisations Network például az AgoraEU programmal kapcsolatban is egyeztetett Kuhnke Alice¹⁴⁷ EP-képviselővel, aki az egyik jelentéstevője az AgoraEU¹⁴⁸ kezdeményezésnek. Az AgoraEU a következő EU-s költségvetés civil finanszírozási programja lesz.¹⁴⁹ Tehát kifejezetten az NGO-k finanszírozásának terén is lobbitevékenységet végez a European Roma Grassroots Organisations Network, akinek egy munkavállalója részt vesz NGO-k uniós pályázatainak a kezelésében külső szakértőként.

Különösen fontos kiemelni, hogy a European Roma Grassroots Organisations Network maga is részesedett uniós finanszírozásban azokban az években, amikor az egyik munkatársa párhuzamosan tevékenykedett lobbistaként az EP-ben és külső szakértőként, amely szerepkörben hatással lehetett az uniós források kedvezményezettjeire is. Az European Roma Grassroots Organisations Network 2022 óta összesen több mint 3,5 millió euró támogatást kapott, míg 2024-ben (amikor munkatársuk, Isabela Mihalache a CERV szakértője volt) a CERV-től 5 támogatási projektet nyert meg, közel 3 millió euró értékben. Meg kell jegyezni azonban, hogy ezen példák nem bizonyítják minden kétséget kizáróan, hogy a megnevezett szakértő konkrétan részt vett saját szervezete pályázatainak elbírálásában – az uniós gyenge antikorrupciós szabályozása miatt azonban ennek a lehetőségét kizárni nem lehet.

Hasonló mondható el Pascaline Gaboritról is, aki szerepel mind a CERV (2024-es)¹⁵⁰, mind pedig a Horizon (2023-as)¹⁵¹ külső szakértői között, tehát ezen évek CERV és Horizon finanszírozásban részesülő projektjeinek a véleményezésében. Ezzel párhuzamosan Gaborit aktív lobbista akkreditációval rendelkezik az Európai Parlamentbe a PILOT4DEV tagjaként.¹⁵² Pascaline Gaborit alapítója és igazgatója a PILOT4DEV nevű szervezetnek¹⁵³, amely 2019 óta 4 uniós programból összesen több mint félmillió euró EU-s forrásból részesedett (l. Financial Transparency System). 2023-ban a PILOT4DEV a Horizon Europe programból úgy részesedett több mint 400 ezer euró finanszírozásban¹⁵⁴, hogy közben a vezetője, Pascaline Gaborit a Horizon külső szakértőjeként a források kiosztásába (vagy nyomonkövetésébe) is beleszólással bírt.

Harmadik példaként pedig felhozható Emma Achilli esete is, aki 2024-ben szintén a CERV külső szakértői között szerepelt. Ugyan ebben az időszakban Emma Achilli az International Dalit Solidarity Network akkreditált lobbistájaként is dolgozott.¹⁵⁵ Ezzel párhuzamosan 2024 eleje óta Emma Achilli a European

Partnership for Democracy tanácsadója¹⁵⁶ is. Míg az International Dalit Solidarity Network nem részesült uniós forrásokból, a European Partnership for Democracy támaszkodik uniós finanszírozásra működése során; a Transparency Registerre a szervezet által önkéntesen feltöltött információk szerint 2025-ben több mint 9 millió euró támogatásban részesedett, ami közel 97 százaléka volt a szervezet éves költségvetésének.¹⁵⁷ Tehát a European Partnership for Democracy és a vele együtt dolgozó Emma Achilli esetében is fennáll az összeférhetőség szempontjából megkérdőjelezhető helyzet: jogállami elvek szerint elfogadható-e, hogy egy akkreditált lobbista, aki munkatársa egy uniós által finanszírozott szervezeteknek, közvetlenül részt vegyen a EU-s közpénzek elosztásával kapcsolatos döntésekben?

Az European Partnership for Democracy-ről, ahol Achilli tanácsadó, az is elmondható, hogy egy azon NGO-k közül, aki (az előző fejezetben kifejtettek szerint) nyíltlevélben¹⁵⁸ tagadta a civilek uniós forrásait ért kritikák létjogosultságát, és arra szólított fel, hogy továbbra is biztosítva maradjanak, sőt növekedjenek Európában a civilek forrásai. A European Partnership for Democracy NGO-k forrásainak növelését pártoló, illetve kivizsgálását ellenző magatartását annak a tudatában kell értelmezni, hogy a szervezet nem tartózkodik attól az összeférhetetlen helyzettől, hogy döntő többségben uniós finanszírozásból működő szervezetként olyan lobbistákkal dolgozik együtt, akik maguk is részt vesznek az uniós források elosztására vonatkozó döntések megalkotásában. Fennáll a veszélye annak, hogy az uniós források elfogult vagy akár korrupt módon kerülnek elosztásra, ami komoly jogállami problémának tekinthető.

4. Az Európai Bíróság túlhatalma, valamint több bírójának és főtanácsnokának kérdéses pártatlansága

Az EUSZ 19. cikk (2) bekezdése szerint „a Bíróság bíróit és a főtanácsnokait, valamint a Törvényszék bíróit olyan személyek közül kell kiválasztani, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség”. A bíróság pártatlanságának fontosságát Az Európai Unió Bírósága tagjainak és korábbi tagjainak etikai kódexe is hangsúlyozza. Az etikai kódex kiemeli (l. 3. cikk (4)), hogy a tagoknak ügyelniük kell arra, „hogy kerüljék az olyan magatartást és a bármilyen módon történő olyan megnyilvánulást, amely a függetlenségükkel, a feddhetetlenségükkel és a megbízatásuk méltóságával kapcsolatos közfelfogás sérelmével jár”.¹⁵⁹ Ezzel összhangban az Európai Unió Bíróságának esetjoga is hangsúlyozza, hogy az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom megóvása érdekében még azokat a helyzeteket is kerülni kell, amelyek „jogos kétségeket ébresztenek a bírók függetlenségét és pártatlanságát illetően” (l. C-562/21 és C-448/23). A bíróság tagjainak kinevezésének folyamata, illetve egyes tagjainak például nyílt levelekben kinyilvánított véleményeiben azonban olyan magatartás ismerhető fel, ami a függetlenségükkel kapcsolatos közfelfogás komoly sérelmét eredményezi.

4.1. A bírók és főtanácsnokok kinevezésében résztvevő testület egyes tagjainak politikai kötődése

Az Európai Unió Bíróságára a tagállamok jelölik a bírókat és főtanácsnokokat, a kinevezéseket, a jelöltek alkalmasságát azonban vizsgálja egy bizottság, amelynek feladatait az EUMSZ 255. cikke jelöli ki. A végleges kinevezéseket a bizottsággal folytatott konzultációt követően a tagállamok kormányai közös megegyezéssel hozhatják meg. Ahogy a 2024-es Jogállamisági jelentés¹⁶⁰ már bemutatta, ezen bizottság negatív véleményt is kiadhat a jelöltekről, ebben az esetben a tagállamok pedig minden esetben cserélték a jelöltjüket. A 255. cikkben említett bizottság működése átláthatatlan, utoljára 2022-ben tett közvélemény-kutatást tevékenységéről.¹⁶¹ Az ekkori adatok szerint a jelöltek 21,5 százalékával kapcsolatban fogalmazott meg negatív véleményt – 2022 óta azonban a jelentések hiánya miatt nem ismert, hogy ez az arány változott-e és ha igen, milyen irányba. A tagállamok jelölését bírálattal illető panel átláthatatlan működése már önmagában jogállami kérdéseket vet fel.

További problémát jelent, hogy a tagállami bíró és főtanácsnok jelöltek bírálatának monopóliumával rendelkező bizottság néhány tagja komoly politikai háttérrel rendelkezik. 2026. március 1. óta a panel az alábbi hét tagból¹⁶² áll: Vassilios Skouris (elnök), Maria Berger, Inken Gallner, Barbara Pořízková, Silvana Sciarra, Christophe Soulard és Vesna Tomljenović. Politikai múlttal vagy egyéb összeférhetetlenséggel a bizottság hét tagja közül Vassilios Skouris és Maria Berger vádolható.

4.1.1 *Maria Berger politikai múltja*

Komoly politikai múlttal „büszkélkedhet” Maria Berger, a 255-ös bizottság 2025 végén kinevezett tagja. Maria Berger 1996-tól 2009-ig volt európai parlamenti képviselő (2007-2008 közötti rövid megszakítással, amikor Igazságügyi miniszter volt). Európai parlamenti helyéről az osztrák Werner Faymann-kormány (SPÖ) Luxemburgba jelölte, ahol 2009-2019 között bíró volt az Európai Unió Bíróságán. Politikusi tevékenysége során Ausztria Szociáldemokrata Pártja (SPÖ) EP delegációjának a vezetője volt, korábban pedig, 1984-1987 között az SPÖ ifjúsági szárnyának az elnöke.¹⁶³ Mivel ifjúságától kezdődően az SPÖ-hoz volt köthető, a szociáldemokrata párt a mai napig nem felejtkezett meg hűségéről: a 255-ös bizottságra való kinevezésének alkalmából gratulált a párt helyi szárnya neki¹⁶⁴, illetve a párt egyes tagjai afeletti örömet fejezték ki, hogy egy igazi „progresszív”¹⁶⁵ vehet így részt a bírók és főtanácsnokok kinevezésének folyamatában. A szociáldemokrata bekötöttségekkel rendelkező politikus-bíró részvétele a 255-ös bizottságban komoly aggályokat támaszt a panel működésével, illetve véleményeik mögött megbúvó esetleges politikai szándékkal kapcsolatban.

4.1.2 *Vassilios Skouris összeférhetetlen pozíciói*

Maria Berger mellett a bizottság elnökének, Vassilios Skourisnak a tevékenysége mellé is felsorakoztathatóak kérdőjelek. Skouris 2003 és 2015 között az Európai Unió Bíróságának az elnöke volt, mindamellett, hogy három görög ügyvivőkormányban is miniszterként szolgált. 1989-ben és 1996-ban is Görögország belügyminisztere volt, majd 2023-ban rövid időre az Ioannis Sarmas vezette ügyvivő kormány tárca nélküli minisztere volt.¹⁶⁶ Az utóbbi lényeges, hiszen ekkor Skouris már a bírók és főtanácsnokok jelölését vizsgáló 255-ös bizottság tagja volt (2026 óta pedig elnöke a testületnek). Tehát egy ügyvivőkormány aktív tagjaként ítélkezhetett a többi tagállam által jelölt főtanácsnok és bíró jelöltek fölött a 255-ös bizottság tagjaként. Mindez pedig az összeférhetetlenség komoly gyanújára ad okot.

Szintén az összeférhetetlenség gyanúját vetette fel az, hogy 2017-től kezdődően Vassilios Skouris a FIFA etikai bizottságának is elnöke volt (2026-ban a neve már nem szerepel, mint a bizottság tagja¹⁶⁷). 2024 évvégén a Politico is kritikával illette a párhuzamos tagságáért a FIFA etikai bizottságában¹⁶⁸, ahol évi keresete elérte a 200 ezer dollárt, a 255-ös panellel. A FIFA gyakorta pereskedik az Európai Unió Bíróságán, így az a tény, hogy a fizetési listáján lévő volt bíró hatással van az EUB kinevezésekre komoly összeférhetetlenségre utaló jel volt. Az Európai Unió Bíróságának keresője szerint összesen 10 ügyben volt a FIFA a tárgyalások egyik fele (míg más, labdarúgással kapcsolatos döntései az EUB-nak szintén érinthették a szervezetet); míg a Politico cikke három olyan konkrét folyamatban lévő ügyet említ, ami a FIFA szempontjából releváns volt akkor, amikor Skouris párhuzamosan volt tagja a FIFA etikai és a 255-ös

bizottságoknak. Összességében, a panel tagjaival kapcsolatos aggályok komoly jogállami kritikára adnak okot, hiszen „jogos kétségeket ébresztenek” az Európai Unió Bíróságára történő kinevezések pártatlanságával kapcsolatban.

4.1.3 Tamara Čapeta főtanácsnok politikai állásfoglalása

Tamara Čapeta két Magyarország számára jelentős EUB előtti ügynek is a főtanácsnoka. Egyrésztől ő a főtanácsnoka a magyar gyermekvédelmi törvény ügyének (C 769/22), amelyben Magyarországot elmarasztalták, másrésztől ő a főtanácsnoka az Európai Parlament és Bizottság közötti vitának, amelynek tárgya a 10 milliárd értékű, korábban befagyasztott uniós forrás Magyarországra utalása (C-225/24). A gyermekvédelmi törvénnyel összefüggésben az EUB (a főtanácsnok javaslatára) megállapította, hogy megsérti a tagállam az unió értékeit, míg az EP és a Bizottság közötti vita szintén összefüggésbe hozható az unió értékeivel, hiszen az EP azt vitatja, hogy Magyarország megfelelt-e bizonyos jogállami elvárásoknak, amikor a Bizottság hozzáférést nyújtott Budapestnek a korábban befagyasztott forrásokhoz. A horvát Tamara Čapeta részvétele az uniós értékekről szóló eljárásokban kérdőjeleket tesz az eljárás pártatlansága és függetlensége mellé, hiszen Čapeta főtanácsnoki kinevezése előtt egy nyíltlevelében már elköteleződött amellett, hogy Magyarország megsérti az unió értékeit.

Tamara Čapeta 2021-ben került az Európai Unió Bíróságára, korábban a Zágrábi Egyetem professzora volt. Alkotótevékenységét az Európai Bizottság is díjazta, Jean Monnet Professzornak tüntette ki az uniós jog terén való munkásságáért.¹⁶⁹ 2018-ban ő volt az egyik megalapítója az egyeteme Jean Monnet Centre of Excellence-ének, a központ 2018-2023 között 100 000 euró támogatást kapott az Európai Bizottságtól. A projekt, amely megvalósulásához a Bizottság jelentős összeggel hozzájárult az „EU Global Leadership in the Rule of Law”¹⁷⁰ tehát az EU globális vezető szerepe a jogállamiság terén névre hallgatott.¹⁷¹ 2019-ben a kezdeményezés egyik eseményére Věra Jourová biztos is ellátogatott.¹⁷²

Tamara Čapeta már ekkor, 2018-ban, sarkos véleménnyel bírt arról, hogy Magyarország megsérti az unió értékeit. Ekkor ugyanis aláírt egy Jean-Claude Junckernek (Bizottság elnöke), Antonio Tajaninak (Európai Parlament elnöke) és Donald Tusknak (Európai Tanács elnöke) címzett nyíltlevelet, amelyben elítélte Magyarországot.¹⁷³ A Közép-Európai Egyetem (CEU) magyarországi működésével kapcsolatban felmerült politikai viták apropóján a levélírók, köztük Tamara Čapeta, azért fordult az Unió intézményeihez, hogy kifejezzék „mély csalódottságunkat és felháborodásunkat amiatt, hogy az EU nem válaszolt határozottabban a közelmúltbeli magyarországi fejleményekre”. A levélben elítélték, hogy az EU nem szankcionálta Magyarországot az akadémiai szabadság elleni támadásért, a 7-es cikkely szerinti eljárást pedig a helyes irányba tett lépésként értékelték. A Tamara Čapeta által aláírt levél azt is nyíltan kimondta,

hogy az aláírók szerint a Fidesz „ipari mértékben” sérti meg az unió értékeit, ami miatt az összes uniós polgár szabadsága kockán forog.

A gyermekvédelmi törvény ügye érintette az LMBTQ+ személyek helyzetét is Magyarországon, amely kérdésben Tamara Čapeta álláspontja szintén predesztinálható volt. 2013-ban Horvátországban népszavazást tartottak a házasság definíciójáról, a referendum kampánya során Tamara Čapeta pedig fontosnak tartotta, hogy egy nyíltlevél segítségével kifejezze véleményét.¹⁷⁴ A nyíltlevélben más Jean Monnet Professzorokkal együtt, beleértve a Bizottság által is támogatott jogállamisági projektben vele együtt dolgozó kollégáját, Tamara Perišint¹⁷⁵, aki ma a Törvényszék bírója, Čapeta arra hívta fel a figyelmet, hogy a házasságot nem lehet egy férfi és egy nő kapcsolataként definiálni. Álláspontja szerint ez a definíció nemcsak diszkriminatív, hanem károsan hat az alapvető és kisebbségi jogok védelmére is (szemben véleményével a népszavazás végül a házasság férfi-nő kapcsolataként történő meghatározását erősítette meg). Mindezt összevetve egyáltalán nem tekinthető meglepetésnek, hogy a magyar törvénnyel kapcsolatos indítványában is az LMBTQ+ közösség védelmére kelt. Tehát már az indítványának kiadása előtt is közismert volt, hogy nem tartja az uniós értékekkel összeegyeztethetőnek a magyar kormány munkáját, másrészt az is előre megjósolható volt, hogy a gyermekvédelmi törvény LMBTQ+ vonatkozásaival kapcsolatban milyen állásfoglalással fog előállni.

A bíróságok egyik ismertető jelének a függetlenségnek és pártatlanságnak kellene lennie. Mégis Magyarország két az unió értékeivel összefüggésben lévő bírósági perében is egy olyan Főtanácsnokot neveztek ki, aki már főtanácsnoki kinevezése előtt is sarkosan úgy gondolta, hogy Magyarország megsérti ezeket az értékeket. Sőt, civil aktivizmusra arra vitte, hogy egy nyíltlevélben felszólaljon a magyar jobboldali kormány ellen. Jogosan merül fel a kérdés, hogy a Bíróság Főtanácsnokaként pártatlannak tekinthető-e, illetve, hogy a Magyarország elleni eljárás megfelelt-e alapvető jogállami elvárásoknak. Felmerülhet a gyanú, hogy Tamara Čapeta Főtanácsnok által leírt jogi formába bújtatott vélemény veleje (amelyet az EUB a gyermekvédelmi törvény esetében lényegében elfogadott) már jóval a per megindítása előtt megszületett benne; ez pedig alapján sérti a bíróság pártatlanságát.

4.2. Az Európai Unió Bíróságának túlhatalma

Széleskörű egyetértés van arról, hogy a végrehajtó hatalom korlátozása, a fékek és egyensúlyok rendszere elengedhetetlen – kevesebb figyelmet szentelnek azonban annak, hogy az igazságszolgáltatást, illetve a bírói hatalmat is szabályok közé kell szorítani. A bírók kinevezésének szabályai, az ügyelosztás, illetve a bírói mandátum megújíthatósága kapcsán is egyetemesen hangsúlyozzák a politikai befolyás csökkentésének fontosságát. A pártatlan bíráskodásra a kívülről fenyegető politikai behatással szemben az Európai Unió Bíróságán az elnök

belülről elharapódzó, fékek nélküli túlhatalma jelent igazi kockázatot. Az Európai Unió Bírósága elnökének mandátuma korlátlanul megújítható, miközben az ügyelosztásról ő dönt és a bíró és főtanácsnok jelöltekről véleményt mondó 255. cikkben említett bizottság tagjainak kinevezését is ő kezdeményezi. A Bíróság elnökének túlhatalma az ügyelosztás és kinevezések terén, annak tudatában, hogy mandátuma korlátlanul megújítható, egyértelműen mutatja a Bíróság hatalmán lévő korlátok hiányát.

A Bíróságon a bírók kinevezése hat évre szól és bárhányszor megújítható. A főtanácsnokok kinevezése szintén hat évre szól, illetve az öt legnagyobb tagállam (Spanyolország, Németország, Franciaország, Olaszország és Lengyelország) főtanácsnokai mandátumának a meghosszabbításán szintén nincsen korlát. A maradék 22 tagállam csak egy-egy hatéves mandátumra nevezhet ki főtanácsnokot majd tovább kell adnia ezt a lehetőséget az ábécérend szerint utána következő tagállamnak.

4.2.1 Hosszú mandátumok az Európai Unió Bíróságán

Bár vitatható a kölcsönhatás a bírói (vagy főtanácsnoki) mandátumok hossza és a bíróság jogállami működése között, a Bíróságon egyes vezető beosztású tagok olyannyira hosszú mandátumokkal rendelkeznek, hogy jogossá vált a fékek nélküli túlhatalom aggályának megfogalmazása. Különösen hosszú mandátumok a bírók elszámoltathatóságának csökkenésével és egyes bírók bíróságon belüli hatalmának megerősödésével járhat, miközben a hosszú mandátumú bíró az unió jövőjének alakulásán is aránytalanul nagy nyomot hagyhat.¹⁷⁶ A Bíróság jelenlegi elnöke, Koen Lenaerts először 1984-85 között dolgozott (jogi asszisztensként) az Európai Unió Bíróságán, majd kis megszakítás után 1989 óta folyamatosan, megszakítás nélkül tagja a testületnek (2003-ig a Court of First Instance-n dolgozott, amelyet a lisszaboni szerződés óta Törvényszéknek hívnak). A Bíróságnak 2015 óta elnöke. Ez tehát 37 évnyi megszakítás nélküli bírói munka az Európai Unió Bíróságán (illetve annak elődjein), melyből 11 évet elnökként töltött be. Koen Lenaerts hosszú bírói mandátuma, illetve elnöki tisztsége jogosan veti fel a kérdést, hogy nem koncentráli-e példátlan hatalom a kezében.

Az EUB honlapján megosztott életrajzi adatok összesítése alapján jelenleg egy átlagos bíró vagy főtanácsnok közel 10 éve van a Bíróságon¹⁷⁷ – ennek a jelenlegi elnök mandátumának hossza majdnem négyszerese. Lenaerts mellett kiemelkedően hosszú mandátumot tudhat magáénak Juliane Kokott, a német főtanácsnok, aki 2003 óta van a Bíróságon, Küllike Jürimäe, aki 2004-ben került a (mai nevén) Törvényszékre és 2013-ban a Bíróságra, Thomas von Danwitz, aki 2006 óta bíró a Bíróságon, Dimitrios Gratsias, aki 2010-ben először a Törvényszékre került majd 2021 óta a Bíróságon szolgál. François Biltgen, Maciej Szpunar (első főtanácsnok) és Siniša Rodin 2013 óta vannak folyamatosan a

Bíróságon, míg Stéphane Gervasoni 2013-ban először a Törvényszéken, majd 2024 óta a Bíróságon dolgozik. Tehát jelenleg a második leghosszabb mandátummal bíró személy (Juliane Kokott) 23 éves folyamatos mandátumánál is 14 évvel hosszabb ideje tart a jelenlegi elnök kinevezése.

4.2.2 Az Európai Bíróság elnökének példátlan jogkörei

A mandátumának hossza mellett számos más tényező is utal túlhatalmára. A Bíróság elnökének a kezdeményezésére nevezi ki a Tanács a 255. cikkben említett bizottság tagjait¹⁷⁸ – mint ahogy egy korábbi fejezetben tárgyaltuk, ez a panel véleményezi a tagállamok által jelölt főtanácsnok és bíró jelölteket. A hétagú bizottság három tagja volt Lenaerts kollégája korábban a Bíróságon. Vassilios Skourissal, aki jelenleg a szóban forgó bizottság elnöke, de Lenaerts előtt a Bíróság elnöke volt, 16, Vesna Tomljenovićel 12, Maria Bergerrel pedig 10 éven keresztül dolgozott együtt. A 255. bizottság tagjainak kinevezésére irányuló kezdeményezésén keresztül a Bíróság elnökének akár a bírók és főtanácsnokok kiválasztására is informális ráhatása, illetve rálátása lehet. Szemben a Bíróság elnökének széleskörű és átláthatatlan befolyást eredményező lehetőségeivel, amin nem érvényesülnek a fékek és egyensúlyok, a bírók kinevezésének folyamata során a Velencei Bizottság szerint el kell kerülni azokat a helyzeteket, amelyek a bírói önérdék képviselést, illetve urambátyámrendszer (cronyism) kialakulásának kialakulását kockáztatja.¹⁷⁹

Szintén az elnök hatalmát erősíti, hogy mivel nincsen automatikus ügyelosztás a Bíróságon, az elnök határozza meg, hogy egyes ügyeknek ki lesz az előadó bírója. Bár a bírók közösen döntenek el, hogy hány tagú tanácsba kerül egy-egy ügy (3 tagú, 5 tagú vagy a 15 tagú nagytanácsba) mivel az előadó bírónak mindenképpen a kiválasztott számú tanács tagjának kell lennie, valójában a tanácsok közötti választást is korlátozza az elnök az előadó bíró személyének kiválasztásával.¹⁸⁰ Mindez lehetővé teszi az elfogult ügyelosztást – amelynek problematikájára a korábbi Jogállamisági jelentés is felhívta a figyelmet.¹⁸¹ A jelenlegi szokás szerint a nagyjelentőségű ügyek (illetve azok az esetek, amikor ezt a tagállam kifejezetten kéri) kerülnek a nagytanácsba. A nagytanácsot Lenaerts elnökli, ami adott esetben még tovább növelheti a ráhatását az előadó bíró munkájára, hiszen annak a felettese, az elnök előtt kell feltárnia az ügyet és elkészítenie egy ítéletet.

Tartalomjegyzék

Következtetések	1
Módszertan.....	4
1. Az Európai Unió intézményei részéről egyre gyakoribbak a hatalommal való visszaélések	6
1.1. Az egyhangúság szabályainak megkerülése sérti a tagállamok jogait	6
1.1.1 Az orosz vagyon befagyasztásának állandósítása	6
1.1.2 Az orosz gáz kitiltása az unióból	7
1.1.3 Ukrajna gyorsított EU-csatlakozási folyamata	7
1.2. Az Európai Parlament szisztematikusan megvédi az erőszakkal és korrupcióval vádolt képviselők mentelmi jogát	8
1.2.1 Az EP egyes képviselői esetében visszaél a mentelmi joggal	8
1.2.2 A fumus persecutionis szelektív alkalmazása az EP-ben	9
1.2.3 Ilaria Salis mentelmi joga	10
1.2.4 Angelika Niebler mentelmi jogának fenntartása	12
1.2.5 A Huawei-ügy érintettjeinek mentelmi ügyei.....	13
1.2.6 A Katar-ügy érintettje, Elisabetta Gualmini mentelmi ügye	15
1.3. Nemzetköz megállapodások ideiglenes alkalmazása ellenkezik a Szerződések szerint elvárható intézményi egyensúly elvével	15
1.3.1 Mercosur Egyezmény	16
1.3.2 Az Ukrajnával kötött megállapodások ideiglenes alkalmazása	17
1.3.3 A Kanadával kötött megállapodás ideiglenes alkalmazásának elhúzódása	17
1.4. Az Európai Demokrácia pajzs program alapjogokat és a kizárólagos tagállami hatásköröket is sérti	18
1.4.1 A szólásszabadság elvének sérelme.....	19
1.4.2 Az unió lopakodó hatáskör-bővítése a Demokrácia pajzzsal.....	19
2. A Szuverén Nemzetek Európája elleni eljárás egy európai politikai párt diszkriminálására tett kísérlet	22
2.1. Az európai politikai pártok és politikai alapítványok európai értékeknek való megfelelésének vizsgálata diszkrimináció alapja lehet.....	22
2.1.1 Az európai politikai pártok bejegyzésének 2025-ben módosított feltételei.....	22
2.1.2 Európai politikai pártok uniós értékeknek való megfelelésének vizsgálata	23
2.1.3 Európai politikai párok törlése a nyilvántartásból	24
2.2. A független kiemelkedő személyekből álló bizottság számos tagja vádolható összeférhetetlenséggel, amely sérti a függetlenség és pártatlanság elvét.....	24
2.2.1 Anna Paczesniak függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatos kételyek	25
2.2.2 Pia Lange függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatos kételyek.....	25
2.2.3 Linas Kontrimas függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatos kételyek	25
2.3. Fennáll a pártatlanság elve sérelmének veszélye az ESN-nel szembeni eljárás során.....	26
3. Sérül az átláthatóság és az összeférhetetlensége elve az NGO-k uniós támogatása során	28

3.1.	Az átláthatóság ellen kampányoló, támogatott szervezetek	28
3.2.	Sérül az összeférhetetlenség elve az uniós forrásokért folytatott lobbizás és a forrás- kiosztás során	30
3.2.1	Transparency International személyi összefonódása az EU intézményeivel ...	30
3.2.2	Az EU külső szakértői mint a támogatásokért lobbizó érdekcsoportok akkreditált személyei	31
4.	Az Európai Bíróság túlhatalma, valamint több bírójának és főtanácsnokának kérdéses pártatlansága	34
4.1.	A bírók és főtanácsnokok kinevezésében résztvevő testület egyes tagjainak politikai kötődése	34
4.1.1	Maria Berger politikai múltja	35
4.1.2	Vassilios Skouris összeférhetetlen pozíciói	35
4.1.3	Tamara Čapeta főtanácsnok politikai állásfoglalása	36
4.2.	Az Európai Unió Bíróságának túlhatalma	37
4.2.1	Hosszú mandátumok az Európai Unió Bíróságán	38
4.2.2	Az Európai Bíróság elnökének példátlan jogkörei	39
	Tartalomjegyzék	40
	Rövidítések	42
	Végjegyzet	43

Rövidítések

AfD – Alternative für Deutschland
ALDE – Alliance of Liberals and Democrats for Europe Party, vagy Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért Párt
APPF – Európai Politikai Pártokkal és Európai Politikai Alapítványokkal Foglalkozó Hatóság
AVS – Alleanza Verdi e Sinistra
CDU – Kereszténydemokrata Unió
CERV – Citizens, Equality, Rights and Values programme
CETA – Átfogó Gazdasági és Kereskedelmi Megállapodás
CEU – Közép-Európai Egyetem
CONT – Committee on Budgetary Control, az EP Költségvetési Ellenőrző Bizottsága
EB – Európai Bizottság
ECA – Európai Számvevőszék
ECNE – European Cooperation Network on Elections, Európai Választási Együttműködési Hálózat
ECR – Európai Konzervatívok és Reformisták
EMPA – EU-Mercosur Partnership Agreement
EP – Európai Parlament
EPP – Európai Néppárt
ESN – Szuverén Nemzetek Európája
EU – Európai Unió
EUB – Európai Unió Bírósága
EUMSZ – Európai Unió Működéséről szóló szerződés
EUSZ – Európai Unióról szóló szerződés
FEPS – Foundation for European Progressive Studies
FIFA – Nemzetközi Labdarúgó-szövetség
Greens/EFA – Zöldek/Európai Szabad Szövetség
GUE/NGL – Baloldal vagy Baloldal az Európai Parlamentben
IGLYO – The International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer & Intersex (LGBTQI) Youth & Student Organisation
ITA – Interim Trade Agreement
LIFE – Programme for the Environment and Climate Action
LMBTQ – Lesbikusok, melegek, biszexuálisok, transzneműek és queerek
MCC – Mathias Corvinus Collegium
MEP – member of the European Parliament vagyis európai parlamenti képviselő
NI – Független képviselők
Pfe vagy Patriots – Patrióták Európáért
PiS – Jog és Igazságosság pártja
S&D – Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége
SADC – Dél-afrikai Fejlesztési Közösség
SPÖ – Ausztria Szociáldemokrata Pártja
SWG – CONT Scrutiny Working Group
TI – Transparency International
USAID – United States Agency for International Development
WMCES – Wilfried Martens Centre for European Studies

Végjegyzet

-
- ¹ EUSZ: [2 cikkely](#)
- ² Gát Ákos Bence: [Napirendre kerülhet az EU intézményei feletti jogállamisági ellenőrzés](#)
- ³ ECA: [Special report 03/2024: The rule of law in the EU – An improved framework to protect the EU’s financial interests, but risks remain](#)
- ⁴ ECJ: [C-50/00 P, Judgement](#)
- ⁵ Venice Commission: [Venice Commission’s “Rule of Law Checklist”](#)
- ⁶ Venice Commission: [The Updated Rule of Law Checklist](#)
- ⁷ Nézőpont: [2019-2024 Jogállamisági jelentés](#)
- ⁸ Hungary Today: [EU Has “Crossed the Rubicon” by Bypassing Hungary’s Veto, Says Viktor Orbán](#)
- ⁹ EP: [Legal bases in Article 122 TFEU – Tackling emergencies through executive acts](#), 7. o.
- ¹⁰ Aljazeera: [EU indefinitely freezes hundreds of billions in Russian funds](#)
- ¹¹ European Council: [Orosz olaj: az EU megállapodott az árplafon szintjéről](#)
- ¹² A két szárazföld által körülzárt ország azért ellenezte a tervet, mert támaszkodnak a szárazföldi csővezetéseken Oroszországból Európába érkező energiára.
- ¹³ Magyarország azon szintén jogállami problémára is felhívta a figyelmet a keresetében, hogy az orosz energia kitiltása az EUMSZ 194. (2) cikkét is megsértette, hiszen e szerint az uniónak nincsen beleszólása a tagállamok energiamixének a meghatározásába.
- ¹⁴ ECJ: [2026. február 2-án benyújtott kereset – Magyarország kontra Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa](#)
- ¹⁵ DW: [EU to move Ukraine membership forward despite Hungary veto](#)
- ¹⁶ Politico: [EU hands Ukraine and Moldova next steps toward membership despite Orbán block](#)
- ¹⁷ Nézőpont: [2025 Jelentés a jogállamiság helyzetéről az eu intézményeiben](#), 7. o.
- ¹⁸ EP: [Az Európai Parlament eljárási szabályzata 5. cikk \(2\)](#)
- ¹⁹ EP: [Request for the waiver of the immunity of Ilhan Kyuchyuk](#)
- ²⁰ EP: [Request for the waiver of the immunity of Péter Magyar](#)
- ²¹ EP: [European Parliament decision of 16 June 2026 on the request for the waiver of the immunity of Salvatore De Meo](#)
- ²² [European Parliament decision of 16 June 2026 on the request for the waiver of the immunity of Nikola Minchev](#)
- ²³ EP: [Request for the waiver of the immunity of Elisabetta Gualmini](#)
- ²⁴ EP: [European Parliament decision of 16 June 2026 on the request for the waiver of the immunity of Salvatore De Meo](#)
- ²⁵ [European Parliament decision of 16 June 2026 on the request for the waiver of the immunity of Nikola Minchev](#)
- ²⁶ EP: [Request for the waiver of the immunity of Elisabetta Gualmini](#)
- ²⁷ CJEU: [T-346/11 and T-347/11](#)
- ²⁸ EP Directorate General for Internal Policies: [The Immunity of Members of the European Parliament](#), 26.o.
- ²⁹ The Tirana Examiner: [Parliamentary Immunity in Europe: A Comparative Legal Reference](#)
- ³⁰ dr. Petri Bernadett: [Képviselői immunitás az Európai Parlamentben - A mentelmi jog alkalmazásának aktualitásai](#)
- ³¹ CJEU: [T-214/18](#)
- ³² Rendőrség: [Budapesti támadások](#)
- ³³ Hirado.hu: [Az ügyészség 14 év fegyházát kért beismerés esetére az antifa támadások német vádlottjára](#)
- ³⁴ Index: [Vádat emelt az ügyészség a budapesti antifa támadások ügyében](#)

-
- ³⁵ Mandiner: [Brutális részletek derültek ki a februári antifa támadásokról: előre kitervelt, pontos, begyakorlott támadások voltak](#)
- ³⁶ Combating Terrorism Centre at West Point: [Is Left-Wing Terrorism Making a Comeback in Germany? Analyzing the “Engel – Guntermann Network”](#)
- ³⁷ Pesti Srácok: [Végre: hosszú időre börtönbe megy a hírhedt antifa rohamosztag, a Hammer-bande egykori vezetője, Lina Engel](#)
- ³⁸ Brussels Signal: [Convicted German left-wing extremist Lina E. released early](#)
- ³⁹ Magyar Nemzet: [Megint hazudott Ilaria Salis a fogva tartásának körülményeiről + videó](#)
- ⁴⁰ Euronews: [Miért sokkolta Olaszországot a Budapesten rabláncon vezetett Ilaria Salis esete?](#)
- ⁴¹ Origo: [Antifa bilincs és mosoly](#)
- ⁴² HVG: [A budapesti antifa-támadás elkövetőit bíróság elé állítottak Németországban](#)
- ⁴³ The Guardian: [This article is more than 1 year old Italian activist freed from Budapest house arrest after being elected MEP](#)
- ⁴⁴ Politico: [European Parliament shields left-wing lawmaker from prosecution in Orbán’s Hungary](#)
- ⁴⁵ The Left: [Ilaria Salis: a Victory for Democracy](#)
- ⁴⁶ EP: [Report on the request for the waiver of the immunity of Ilaria Salis](#)
- ⁴⁷ EP: [Handbook on the Incompatibilities and Immunity of the Members of the European Parliament](#), 27. o.
- ⁴⁸ EUR LEX: [Az Európai Közösségek egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek módosításáról](#)
- ⁴⁹ Politico: [EU Parliament accused of overreach after shielding top lawmakers from prosecutors](#)
- ⁵⁰ Politico: [German center-right chief in European Parliament investigated for fraud](#)
- ⁵¹ EP: [Jelentés az Angelika Niebler mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelemről](#)
- ⁵² Integrity Watch: [MEP Incomes](#)
- ⁵³ Hungarian Conservative: [Double Standards? German EPP MEP’s Immunity Upheld in Case Similar to Le Pen’s](#)
- ⁵⁴ Corporate Europe Observatory: [Schulz urged to investigate MEP Niebler over possible conflicts of interest](#)
- ⁵⁵ EP: [Jelentés az Angelika Niebler mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelemről](#)
- ⁵⁶ Courthouse News Service: [Paris judge presses Marine Le Pen’s former assistant in embezzlement appeal](#)
- ⁵⁷ EP: [European Parliament decision of 16 June 2026 on the request for the waiver of the immunity of Salvatore De Meo](#)
- ⁵⁸ European Parliament decision of 16 June 2026 on the request for the waiver of the immunity of Nikola Minchev
- ⁵⁹ EP: [European Parliament decision of 16 June 2026 on the request for the waiver of the immunity of Salvatore De Meo](#)
- ⁶⁰ Huawei: [Connecting villages in Europe’s countryside](#)
- ⁶¹ European Parliament decision of 16 June 2026 on the request for the waiver of the immunity of Nikola Minchev
- ⁶² EP: [Az Európai Parlament 2026. június 16-i határozata a Fulvio Martusciello mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelemről](#)
- ⁶³ EP: [European Parliament decision of 16 June 2026 on the request for the waiver of the immunity of Daniel Attard](#)
- ⁶⁴ Politico: [Huawei scandal: Belgium backtracks on MEP immunity request](#)
- ⁶⁵ EP: [Committee on Legal Affairs Notice to Members](#)
- ⁶⁶ Politico: [EU lawmakers vote to shield peers from Huawei scandal probe](#)
- ⁶⁷ EP: [Request for the waiver of the immunity of Elisabetta Gualmini](#)
- ⁶⁸ Politico: [2 MEPs suspended from Socialist group over Qatargate probe](#)
- ⁶⁹ EP: [Request for the waiver of the immunity of Elisabetta Gualmini](#)
- ⁷⁰ EP: [Judicial review of international agreements by the Court of Justice of the EU](#), 5 o.

-
- ⁷¹ Merijn Chamon: [Provisional Application of Treaties: The EU's Contribution to the Development of International Law](#), 889. o.
- ⁷² Brussels Signal: [MEPs send Mercosur deal to EU court, possibly postponing it](#)
- ⁷³ European Council: [EU-Mercosur agreements explained](#)
- ⁷⁴ Institute Veblen: [Key Insights into the Final EU-Mercosur Agreement](#)
- ⁷⁵ Verfassungsblog: [Has the European Parliament Shot Itself in the Foot?](#)
- ⁷⁶ Verfassungsblog: [Has the European Parliament Shot Itself in the Foot?](#)
- ⁷⁷ White & Case: [EU to provisionally apply EU-Mercosur Interim Trade Agreement pending CJEU opinion](#)
- ⁷⁸ Friends of the Earth: [EU-Mercosur: provisional application, undemocratic precedent](#)
- ⁷⁹ EUR LEX: [2014/691/EU: Council Decision of 29 September 2014 amending Decision 2014/668/EU on the signing, on behalf of the European Union, and provisional application of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, as regards Title III \(with the exception of the provisions relating to the treatment of third-country nationals legally employed as workers in the territory of the other Party\) and Titles IV, V, VI and VII thereof, as well as the related Annexes and Protocols](#)
- ⁸⁰ EUR LEX: [2014/668/EU: Council Decision of 23 June 2014 on the signing, on behalf of the European Union, and provisional application of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, as regards Title III \(with the exception of the provisions relating to the treatment of third-country nationals legally employed as workers in the territory of the other Party\) and Titles IV, V, VI and VII thereof, as well as the related Annexes and Protocols](#)
- ⁸¹ Paola Conconi, Cristina Hergehelegiu, Laura Puccioeu: [Trade Agreements: To Mix or Not to Mix, That Is the Question](#), 244. o.
- ⁸² Court of Justice of the European Union: [Press Release No 52/19: The mechanism for the resolution of disputes between investors and States provided for by the free trade agreement between the EU and Canada \(CETA\) is compatible with EU law](#)
- ⁸³ Paola Conconi, Cristina Hergehelegiu, Laura Puccioeu: [Trade Agreements: To Mix or Not to Mix, That Is the Question](#), 244. o.
- ⁸⁴ Policy Magazine: [Canada and the EU: The Imperatives of CETA Ratification](#)
- ⁸⁵ EC: [EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement \(CETA\) and Digital Trade Agreement](#)
- ⁸⁶ European Council: [Economic Partnership Agreement between the CARIFORUM States, of the one part, and the European Community and its Member States, of the other part](#)
- ⁸⁷ European Council: [Interim Partnership Agreement between the European Community, of the one part, and the Pacific States, of the other part](#)
- ⁸⁸ European Council: [Interim Agreement establishing a framework for an Economic Partnership Agreement between the Eastern and Southern Africa States, on the one part, and the European Community and its Member States, on the other part](#)
- ⁸⁹ European Council: [Interim agreement with a view to an Economic Partnership Agreement between the European Community and its Member States, of the one part, and the Central Africa Party, of the other part](#)
- ⁹⁰ European Council: [Economic Partnership Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and the SADC EPA States, of the other part](#)
- ⁹¹ European Council: [Stepping Stone Economic Partnership Agreement between Ghana, of the one part, and the European Community and its Member States, of the other part](#)
- ⁹² European Council: [Stepping Stone Economic Partnership Agreement between Côte d'Ivoire, of the one part, and the European Community and its Member States, of the other part](#)
- ⁹³ European Council: [Comprehensive Economic and Trade Agreement \(CETA\) between Canada, of the one part, and the European Union and its Member States, of the other part](#)

-
- ⁹⁴ Mauro Gatti: [Provisional Application of EU Trade and Investment Agreements: A Pragmatic Solution to Mixity Issues](#), 54. o.
- ⁹⁵ EP: [Briefing European Commission initiative in preparation: European democracy shield](#), 2.o.
- ⁹⁶ EC: [Commission Launches €5 Million Call to Strengthen European Fact-Checking Network](#)
- ⁹⁷ XXI. Század Intézet: [Brüsszeli véleményrendőrség – Európai Demokráciapajzs a szólásszabadság ellen](#)
- ⁹⁸ Interim Staff Report of the Committee on the Judiciary of the U.S. House of Representatives: [The Foreign Censorship Threat, Part II: Europe’s Decade-Long Campaign to Censor the Global Internet and How it Harms American Speech in the United States](#)
- ⁹⁹ MCC Brussels: [A shield against democracy](#)
- ¹⁰⁰ MCC Brussels: [A shield against democracy](#), 6.o.
- ¹⁰¹ EC: [Trusted flaggers under the Digital Services Act \(DSA\)](#)
- ¹⁰² EC: [JOIN\(2025\) 791 final European Democracy Shield: Empowering Strong and Resilient Democracies](#), 10.o.
- ¹⁰³ Nézőpont: [2025 Jelentés a jogállamiság helyzetéről az EU intézményeiben](#)
- ¹⁰⁴ EC: [European cooperation network on elections](#)
- ¹⁰⁵ EC: [COM\(2018\) 637 final](#)
- ¹⁰⁶ EC: [JOIN\(2025\) 791 final European Democracy Shield: Empowering Strong and Resilient Democracies](#), 11.o.
- ¹⁰⁷ Nézőpont: [2025 Jelentés a jogállamiság helyzetéről az EU intézményeiben](#), 4. fejezet
- ¹⁰⁸ EUR LEX: [2025/2445 az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról](#)
- ¹⁰⁹ EUR LEX: [2025/2445 az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról](#)
- ¹¹⁰ FEPS: [Scientific Council](#)
- ¹¹¹ Nézőpont: [2025 Jelentés a jogállamiság helyzetéről az EU intézményeiben](#), 18.o.
- ¹¹² EUR LEX: [C/2025/3139 az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról szóló 1141/2014/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet 11. cikkének \(1\) bekezdése szerinti független kiemelkedő személyek bizottsága két tagjának kinevezéséről](#)
- ¹¹³ University of Bremen: [Prof. Dr. Pia Annika Lange, LL.M. \(UCT\)](#)
- ¹¹⁴ Die Linke Fraktion Berlin: [Studie der Linksfraktion zeigt: Mietenwahnsinn auf dem Berliner Wohnungsmarkt kann durch landesrechtliche Regelungen zurückgedrängt werden](#)
- ¹¹⁵ Die Linke Fraktion Berlin: [Sicher Wohnen. Per Gesetz](#)
- ¹¹⁶ Die Linke Fraktion Berlin: [Sicheres Wohnen. Per Gesetz](#)
- ¹¹⁷ Central Electoral Commission of the Republic of Lithuania: [Linas Kontrimas és Forest: Rinkimai į Europos Parlamentą 2019: kandidatas Linas Kontrimas](#)
- ¹¹⁸ Politico: [Brussels watchdog moves to ban Alternative for Germany’s EU party](#)
- ¹¹⁹ EP: [Proposal for a decision requesting the Authority for European Political Parties and European Political Foundations to verify whether Europe of Sovereign Nations Party complies with the conditions laid down in Article 3\(1\), points \(d\) and \(e\), of Regulation \(EU, Euratom\) 2025/2445](#)
- ¹²⁰ Nézőpont: [2025 Jelentés a jogállamiság helyzetéről az EU intézményeiben](#), 18.o.
- ¹²¹ Hungarian Conservative: [Brussels Targets Patriots for Europe: A Fight Against Political Double Standards](#)
- ¹²² Nézőpont: [2025 Jelentés a jogállamiság helyzetéről az EU intézményeiben](#), 26.o.
- ¹²³ MCC Brussels: [The EU’s propaganda machine](#)
- ¹²⁴ Transparency International EU: [Urgent call to strengthen and shield European democracy in the upcoming MFF](#)
- ¹²⁵ Transparency International EU: [570+ Organisations Join Forces to Defend Civil Society és Open letter to EU Parliament Conference of Presidents opposing establishment of Committee of Inquiry on NGO funding](#)

-
- ¹²⁶ Civil Society Europe: [Unprecedented Attacks on NGOs in the EU - We Call on All Democratic Forces To Act for a Strong and Independent Civil Society](#)
- ¹²⁷ Szuverenitásvédelmi Hivatal: [A Transparency International Magyarország tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra](#), 11. o.
- ¹²⁸ Transparency International: [Setting the record straight: addressing the opaque scope of the ECA report on NGO funding](#)
- ¹²⁹ Transparency International EU: [Open letter to EU Parliament Conference of Presidents opposing establishment of Committee of Inquiry on NGO funding](#)
- ¹³⁰ Corporate Europe Observatory: [Open Letter Scrutiny Working Group on NGOs](#)
- ¹³¹ Brussels Signal: [Transparency International 'pressured party to remove MEP demanding transparency on EC contracts'](#)
- ¹³² Politico: [BUDG-SEC/CONT-COMMITTEE D \(2025\) 2018: Letter](#)
- ¹³³ Euronews: [Battle over NGO financing heats up again in Brussels as MEPs seek investigation](#)
- ¹³⁴ Nézőpont: [2025 Jelentés a jogállamiság helyzetéről az EU intézményeiben](#), 13-16.o.
- ¹³⁵ EP: [Daniel Freund Past Meetings](#) (utolsó frissítés 2026.07.14.)
- ¹³⁶ Daniel Freund: [Europe Calling NGO Funding](#)
- ¹³⁷ Daniel Freund: [Attack on climate organisations: Greens expose sham investigation into NGOs](#)
- ¹³⁸ LinkedIn: [Nicholas Aiossa](#)
- ¹³⁹ Transparency International: [Carolina Ferreira Gil](#)
- ¹⁴⁰ Transparency International: [Giulia Cantalupi](#)
- ¹⁴¹ Transparency International: [Ilaria Schmoland](#)
- ¹⁴² Transparency International: [Raphaël Kergueno](#)
- ¹⁴³ Nézőpont: [2025 Jelentés a jogállamiság helyzetéről az EU intézményeiben](#), 31. o.
- ¹⁴⁴ EC: [EU Experts Expert Code of Conduct](#)
- ¹⁴⁵ EC: EU [Funding and Tenders Portal: Programme for the Environment and Climate Action \(LIFE\)](#)
- ¹⁴⁶ Lobbyfacts.eu: [European Roma Grassroots Organisations Network](#)
- ¹⁴⁷ Transparency Register: [European Roma Grassroots Organisations Network](#)
- ¹⁴⁸ Legislative Observatory: [2025/0550\(COD\) 'AgoraEU' programme 2028-2034](#)
- ¹⁴⁹ European Council: [AgoraEU: Council agrees partial mandate on new programme to support culture, media and democratic values](#)
- ¹⁵⁰ EC: EU [Funding and Tenders Portal: Programme for the Environment and Climate Action \(LIFE\)](#)
- ¹⁵¹ EC: EU [Funding and Tenders Portal: Programme for the Environment and Climate Action \(LIFE\)](#)
- ¹⁵² Lobbyfacts.eu: [PILOT4DEV](#)
- ¹⁵³ PILOT4DEV: [Dr. Pascaline Gaborit](#)
- ¹⁵⁴ EC: EU [Funding and Tenders Portal: Participative Assistive AI-powered Tools for Supporting Trustworthy Online Activity of Citizens and Debunking Disinformation](#)
- ¹⁵⁵ EC: [International Dalit Solidarity Network](#)
- ¹⁵⁶ European Partnership for Democracy: [Emma Achilli](#)
- ¹⁵⁷ Transparency Register: [European Partnership for Democracy](#)
- ¹⁵⁸ Transparency International EU: [570+ Organisations Join Forces to Defend Civil Society és Open letter to EU Parliament Conference of Presidents opposing establishment of Committee of Inquiry on NGO funding](#)
- ¹⁵⁹ EUR LEX: [Az Európai Unió Bírósága tagjainak és korábbi tagjainak etikai kódexe](#)
- ¹⁶⁰ Nézőpont: [2019-2024 Jogállamisági jelentés](#), 33-34. o.
- ¹⁶¹ Comité 255: [Work](#)
- ¹⁶² EUR LEX: [2025/2644 appointing the members of the panel provided for in Article 255 of the Treaty on the Functioning of the European Union](#)
- ¹⁶³ Parlament Österreich: [Dr. Maria-Margarethe Berger](#)

-
- ¹⁶⁴ Facebook: [SPÖ Oberösterreich: Post](#)
- ¹⁶⁵ Evelyn Regner: [SPÖ-Regner gratuliert Maria Berger zur neuen Aufgabe](#)
- ¹⁶⁶ The National Herald: [Caretaker Government Sworn in at the Presidential Mansion](#)
- ¹⁶⁷ FIFA: [Judicial Bodies](#)
- ¹⁶⁸ Politico: [Secretive EU court panel includes highly paid FIFA official](#)
- ¹⁶⁹ University of Zagreb: [Conference Series](#)
- ¹⁷⁰ EC: [Erasmus+ EU Global Leadership in the Rule of Law](#)
- ¹⁷¹ University of Zagreb: [Conference Series](#)
- ¹⁷² EC: [Citizens' Dialogue in Zagreb with Commissioner Věra Jourová](#)
- ¹⁷³ Verfassungsblog: [Europe's Shameful Silence – An Open Letter to EU Leaders from Jean Monnet Chairs](#)
- ¹⁷⁴ Tportal: ['Jedina svrha ovog referenduma jest isključivanje manjine'](#)
- ¹⁷⁵ University of Zagreb Faculty of Law: [Tamara Perišin](#)
- ¹⁷⁶ Brennan Centre: [Supreme Court Term Limits](#)
- ¹⁷⁷ ECJ: [The Members Court of Justice](#)
- ¹⁷⁸ Comite 255: [The current members of the panel](#)
- ¹⁷⁹ Velencei Bizottság: [The Rule of Law Checklist](#). 36. o.
- ¹⁸⁰ Joshua C. Fjelstul: [How the Chamber System at the CJEU Undermines the Consistency of the Court's Application of EU Law](#), 4. o.
- ¹⁸¹ Nézőpont: [2019-2024 Jogállamisági Jelentés 3.2. fejezet](#)